THOMAS LINDNER

Ποιήματα πολύγλωττα

Editio maior
ab auctore curata

Vol. III. (C^M_3)

Salisburgi MMXXVI
Officina Tiliana

In Kommission bei
EDITION TANDEM, Salzburg | Wien
www.edition-tandem.at
Druck: druck.at

ISBN 978-3-903516-44-1

© Thomas Lindner, *P.L.*
2026

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

Ὑπὲρ ἄκρα πάντα
εἰράνη·
ὑπὲρ ἄκρα τὰ δένδρ᾽ ἅπαντα
αἰσθάνῃ
μόλις αὔρας. 5
ὄρνε᾽ ἐν ὕλῃ σιγᾷ·
ἀνάμεινον, ὀλίγα
νυκτὸς ἀπαυρᾷς. ⊗

Ὦ ναῦ, πρὸς πέλαγος κύματά σ᾽ ἔμπαλιν
ἄξει. τίπτε ποεῖς; θαρραλέως λαβὲ
ὅρμον· οὐκ ἐσορᾷς, ὡς
τοῖχος γυμνὸς ἄνευ πλάτης

ἠδ᾽ ἱστὸς παταγεὶς ὠκέϊ τῷ νότῳ
καὶ στένουσι κεραῖαι καὶ ἄτερ κάλου
τλῆναι στεῖρά γ᾽ ἐφορμὴν
δύναιτ᾽ ὠκεανοῦ μόλις

πολλήν; ἔστι δέ σ᾽ οὐχ ἱστίον ἀβλαβές,
οὐ θεοί, τοὺς δὲ κακῷ δεινὰ βοᾷς. ὅμως,
Πόντου δένδρος, ἀγάλλῃ,
ὕλης ἔκγονον εὐγενοῦς,

καὶ φήμῃ γενεᾷ τ᾽ οὐδενὸς ἄξιον.
ναύτης οὐκὶ καλῇ νηὶ πεποιθέναι
τολμᾷ δειλός· ἀέλλαις
μὴ σὺ σφαῖρα γένῃ, σκόπει.

πρώην μοι δ᾽ ἀνίην ἄλγεά τ᾽ ἔμποεῖς,
νῦν σφοδρὸν δὲ πόθον καὶ χαλεπὸν δέος.
λαμπρὰ φεῦγε μεταξὺ
νησῶν κύματα Κυκλάδων. ⊗

Λῷον ἄξεις, ὦ Λικινῖ, βίον σόν,
μήτ᾽ ἄγαν αἰεὶ ποθέων θάλασσαν
μηδ᾽, ἐπειδὴ σφόδρα φοβῇ θυέλλας,
κύματα φεύγων.

τὴν μέσην ἂν ὅστις ἴῃ κέλευθον
καὶ φιλῇ, κηλῖδα δόμοιο σαπροῦ
ἀσφαλὴς φύγοι, φύγοι ἀμμέτρητον
νῆστις ἄμυστιν.

πολλάκις πίτυς μεγάλη σαλεύει
προσβολῇ κλυδῶνος ἄκροι τε πύργοι
συμφορᾷ πίπτουσι μέγιστά τ᾽ οὔρη
σκῆπτος ἐλαύνει.

προσδοκᾷ κακοῖσι, δέδοικε καιρῷ
μοῖραν ἄλλην θυμὸς ἑτοῖμος· αὐτὰρ
δεινότητα Ζεὺς ἀνάγει ζαλάων
ἠδ᾽ ἀφανίζει.

εἰ καὶ οὖν κακοῖσι κακῶς πιέζῃ,
οὐ μενεῖς δύστηνος· ἀτάρ ῥ᾽ ἄφωνον
βαρβίτῳ Μοῦσαν καλεῖ οὐδὲ τόξον
τείνει Ἀπόλλων.

εἶα δὴ δαρεὶς χαλεπῶς παράσχες
ἐσθλὸν ἠδὲ πάγχυ σεαυτὸν ἄνδρα·
καὶ σοφῶς στελεῖς ἀνέμῳ πνέοντι
ἱστία πλήρη. ⊗

Ὅς πρῶτος κούρῳ χαρίεσσαν ἀφήρπακε παῖδα
φίλτατον ἠδὲ κόρῃ, κεῖνος ἔην ἀπαθής·
ἠδ᾽ ἀδαμάντινος, ὅστις ἐδύνατο κῆδος ἐνεῖκαι
δυσχερὲς ἠδὲ βιοῦν ὅστις ἄνευ γαμετῆς.
οὐκ ἐγὼ ἄλκιμός εἰμι νόῳ τε δὴ ἄλγεα τλῆναι
οὐ δύναμαι, κραδίην ῥήγνυται λύπη ἐμήν·
οὐδὲ δέδοικα λέγειν ὀρθῶς φράζειν τε γενέσθαι
ἄμμι δύσελπιν ἄσην καὶ κακὰ πολλὰ βίῳ. ⊗

Ἐλθέ γε καὶ μαλακῆς παϊδὸς ἔκπληττε νόσημα
δεῦρό γ᾽ ἀκερσεκομής, καρτερὲ Φοῖβε ἄνα.
σπεῦδε, πέπεισο δ᾽ ἐμοί· περικαλλέϊ χεῖρας ἰῆλαι
οὐκέτι μελλήσεις, Φοῖβε, παρηγορικάς.
ποίει, μὴ σκελετεία ἕλῃ μέλη ὠχρὰ πανοῦργος 5
μηδὲ καταισχύνῃ χρῶμα δυσειδὲς ὄπα.
ὅττι κακοῖο καὶ ὅττι φοβούμεθα δεινοῦ ἄθυμοι,
ἐς πέλαγος κραιπνοῦ κῦμα φέροι ποταμοῦ. ⊗

Ὀδύσσεια μικρά (M^5)

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε·
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,
πολλὰ δ' ὅ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν,
ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἑταίρων.
ἀλλ' οὐδ' ὣς ἑτάρους ἐρρύσατο, ἱέμενός περ·
αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο,
νήπιοι, οἳ κατὰ βοῦς Ὑπερίονος Ἠελίοιο
ἤσθιον· αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.
τῶν ἁμόθεν γε, θεά, θύγατερ Διός, εἰπὲ καὶ ἡμῖν.
ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες, ὅσοι φύγον αἰπὺν ὄλεθρον,
οἴκοι ἔσαν, πόλεμόν τε πεφευγότες ἠδὲ θάλασσαν·
τὸν δ' οἶον, νόστου κεχρημένον ἠδὲ γυναικός,
νύμφη πότνι' ἔρυκε Καλυψώ, δῖα θεάων,
ἐν σπέεσι γλαφυροῖσι, λιλαιομένη πόσιν εἶναι.
ἀλλ' ὅτε δὴ τέλος ἦλθε περιπλομένων ἐνιαυτῶν,
τῷ οἱ ἐπεκλώσαντο θεοὶ οἶκόνδε νέεσθαι
εἰς Ἰθάκην, οὐδ' ἔνθα πεφυγμένος ἦεν ἀέθλων
καὶ μετὰ οἷσι φίλοισι· θεοὶ δ' ἐλέαιρον ἅπαντες
νόσφι Ποσειδάωνος· ὁ δ' ἀσπερχὲς μενέαινεν
ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ πάρος ἣν γαῖαν ἱκέσθαι.
ἀλλ' ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἐόντας
ἀντιόων ταύρων τε καὶ ἀρνειῶν ἑκατόμβης.
ἔνθ' ὅ γε τέρπετο δαιτὶ παρήμενος· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
Ζηνὸς ἐνὶ μεγάροισιν Ὀλυμπίου ἀθρόοι ἦσαν,
Οὐλύμπῳ γ', ὅθι φασὶ θεῶν ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
ἔμμεναι· οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται οὔτε ποτ' ὄμβρῳ
δεύεται οὔτε χιὼν ἐπιπίλναται, ἀλλὰ μάλ' αἴθρη
πέπταται ἀννέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη·
τῷ ἔνι τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα.
οἱ δὲ θεοὶ θῶκόνδε καθίζανον, ἐν δ' ἄρα τοῖσι
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, οὗ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.
τοῖσι δ' Ἀθηναίη λέγε κήδεα πόλλ' Ὀδυσῆος

μνησαμένη· μέλε γάρ οἱ ἐὼν ἐν δώμασι νύμφης·
«ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
εἰ μὲν δὴ νῦν τοῦτο φίλον μακάρεσσι θεοῖσι,
νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὄνδε δόμονδε,
Ἑρμείαν μὲν ἔπειτα, διάκτορον Ἀργεϊφόντην,
νῆσον ἐς Ὠγυγίην ὀτρύνομεν, ὄφρα τάχιστα
νύμφῃ ἐϋπλοκάμῳ εἴπῃ νημερτέα βουλήν,
νόστον Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὥς κε νέηται.»
ἦ ῥα, καὶ Ἑρμείαν προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
«Ἑρμεία, σὺ γὰρ αὖτε τά τ' ἄλλα περ ἄγγελός ἐσσι·
νύμφῃ ἐϋπλοκάμῳ εἰπεῖν νημερτέα βουλήν,
νόστον Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὥς κε νέηται,
οὔτε θεῶν πομπῇ οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.»
ὣς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος Ἀργεϊφόντης.
αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
ἀμβρόσια χρύσεια, τά μιν φέρον ἠμὲν ἐφ' ὑγρὴν
ἠδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῇσ' ἀνέμοιο.
ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἀφίκετο τηλόθ' ἐοῦσαν,
ἔνθ' ἐκ πόντου βὰς ἰοειδέος ἤπειρόνδε
ἤϊεν, ὄφρα μέγα σπέος ἵκετο, τῷ ἔνι νύμφη
ναῖεν ἐϋπλόκαμος· τὴν δ' ἔνδοθι τέτμεν ἐοῦσαν.
πῦρ μὲν ἐπ' ἐσχαρόφιν μέγα καίετο, τηλόσε δ' ὀδμὴ
κέδρου τ' εὐκεάτοιο θύου τ' ἀνὰ νῆσον ὀδώδει
δαιομένων· ἡ δ' ἔνδον ἀοιδιάουσ' ὀπὶ καλῇ
ἱστὸν ἐποιχομένη χρυσείῃ κερκίδ' ὕφαινεν.
ὕλη δὲ σπέος ἀμφὶ πεφύκει τηλεθόωσα,
κλήθρη τ' αἴγειρός τε καὶ εὐώδης κυπάρισσος.
ἔνθα δέ τ' ὄρνιθες τανυσίπτεροι εὐνάζοντο,
σκῶπές τ' ἴρηκές τε τανύγλωσσοί τε κορῶναι
εἰνάλιαι, τῇσίν τε θαλάσσια ἔργα μέμηλεν.
ἡ δ' αὐτοῦ τετάνυστο περὶ σπείους γλαφυροῖο
ἡμερὶς ἠβώωσα, τεθήλει δὲ σταφυλῇσι.
κρῆναι δ' ἐξείης πίσυρες ῥέον ὕδατι λευκῷ,
πλησίαι ἀλλήλων τετραμμέναι ἄλλυδις ἄλλη.
ἀμφὶ δὲ λειμῶνες μαλακοὶ ἴου ἠδὲ σελίνου
θήλεον. ἔνθα κ' ἔπειτα καὶ ἀθάνατός περ ἐπελθὼν
θηήσαιτο ἰδὼν καὶ τερφθείη φρεσὶν ἧσιν.

ἔνθα στὰς θηεῖτο διάκτορος Ἀργεϊφόντης.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα ἐῷ θηήσατο θυμῷ,
αὐτίκ' ἄρ' εἰς εὐρὺ σπέος ἤλυθεν. οὐδέ μιν ἄντην
ἠγνοίησεν ἰδοῦσα Καλυψώ, δῖα θεάων·
οὐ γάρ τ' ἀγνῶτες θεοὶ ἀλλήλοισι πέλονται
ἀθάνατοι, οὐδ' εἴ τις ἀπόπροθι δώματα ναίει.
οὐδ' ἄρ' Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα ἔνδον ἔτετμεν,
ἀλλ' ὅ γ' ἐπ' ἀκτῆς κλαῖε καθήμενος, ἔνθα πάρος περ,
δάκρυσι καὶ στοναχῇσι καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων
πόντον ἐπ' ἀτρύγετον δερκέσκετο δάκρυα λείβων.
Ἑρμείαν δ' ἐρέεινε Καλυψώ, δῖα θεάων,
ἐν θρόνῳ ἱδρύσασα φαεινῷ σιγαλόεντι·
«τίπτε μοι, Ἑρμεία χρυσόρραπι, εἰλήλουθας,
αἰδοῖός τε φίλος τε; πάρος γε μὲν οὔ τι θαμίζεις.
αὔδα ὅ τι φρονέεις· τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωγεν,
εἰ δύναμαι τελέσαι γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστίν.
ἀλλ' ἕπεο προτέρω, ἵνα τοι πὰρ ξείνια θείω.»
ὣς ἄρα φωνήσασα θεὰ παρέθηκε τράπεζαν
ἀμβροσίης πλήσασα, κέρασσε δὲ νέκταρ ἐρυθρόν·
αὐτὰρ ὁ πῖνε καὶ ἦσθε διάκτορος Ἀργεϊφόντης.
αὐτὰρ ἐπεὶ δείπνησε καὶ ἤραρε θυμὸν ἐδωδῇ,
καὶ τότε δή μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν·
«εἰρωτᾷς μ' ἐλθόντα θεὰ θεόν· αὐτὰρ ἐγώ τοι
νημερτέως τὸν μῦθον ἐνισπήσω· κέλεαι γάρ.
Ζεὺς ἐμέ γ' ἠνώγει δεῦρ' ἐλθέμεν οὐκ ἐθέλοντα·
φησί τοι ἄνδρα παρεῖναι ὀϊζυρώτατον ἄλλων,
τῶν ἀνδρῶν, οἳ ἄστυ πέρι Πριάμοιο μάχοντο
εἰνάετες, δεκάτῳ δὲ πόλιν πέρσαντες ἔβησαν
οἴκαδ'· ἀτὰρ ἐν νόστῳ Ἀθηναίην ἀλίτοντο,
ἥ σφιν ἐπῶρσ' ἄνεμόν τε κακὸν καὶ κύματα μακρά.
ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἀπέφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι,
τὸν δ' ἄρα δεῦρ' ἄνεμός τε φέρων καὶ κῦμα πέλασσε.
τὸν νῦν σ' ἠνώγειν ἀποπεμπέμεν ὅττι τάχιστα·
οὐ γάρ οἱ τῇδ' αἶσα φίλων ἀπονόσφιν ὀλέσθαι,
ἀλλ' ἔτι οἱ μοῖρ' ἐστὶ φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἱκέσθαι
οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ ἐὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.
οὕτω νῦν ἀπόπεμπε, Διὸς δ' ἐποπίζεο μῆνιν,

μή πώς τοι μετόπισθε κοτεσσάμενος χαλεπήνῃ.»
ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κρατὺς Ἀργεϊφόντης·
ἡ δ' ἐπ' Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα πότνια νύμφη
ἤϊε, ἐπεὶ δὴ Ζηνὸς ἐπέκλυεν ἀγγελιάων,
χειρί τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
οὕτω δὴ οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
αὐτίκα νῦν ἐθέλεις ἰέναι; σὺ δὲ χαῖρε καὶ ἔμπης.»
καὶ τότ' Ὀδυσσῆϊ μεγαλήτορι μήδετο πομπήν·
δῶκε μέν οἱ πέλεκυν μέγαν, ἄρμενον ἐν παλάμῃσι,
χάλκεον, ἀμφοτέρωθεν ἀκαχμένον· αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
στειλειὸν περικαλλὲς ἐλάϊνον, εὖ ἐναρηρός·
δῶκε δ' ἔπειτα σκέπαρνον ἐΰξοον· ἦρχε δ' ὁδοῖο
νήσου ἐπ' ἐσχατιήν, ὅθι δένδρεα μακρὰ πεφύκει,
κλήθρη τ' αἴγειρός τ', ἐλάτη τ' ἦν οὐρανομήκης,
αὖα πάλαι, περίκηλα, τά οἱ πλώοιεν ἐλαφρῶς.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ δεῖξ' ὅθι δένδρεα μακρὰ πεφύκει,
ἡ μὲν ἔβη πρὸς δῶμα Καλυψώ, δῖα θεάων,
αὐτὰρ ὁ τάμνετο δοῦρα· θοῶς δέ οἱ ἤνυτο ἔργον.
εἴκοσι δ' ἔκβαλε πάντα, πελέκκησεν δ' ἄρα χαλκῷ,
ξέσσε δ' ἐπισταμένως καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνε.
τόφρα δ' ἔνεικε τέρετρα Καλυψώ, δῖα θεάων·
τέτρηνεν δ' ἄρα πάντα καὶ ἥρμοσεν ἀλλήλοισι,
γόμφοισιν δ' ἄρα τήν γε καὶ ἁρμονίῃσιν ἄρασσεν.
ὅσσον τίς τ' ἔδαφος νηὸς τορνώσεται ἀνὴρ
φορτίδος εὐρείης, εὖ εἰδὼς τεκτοσυνάων,
τόσσον ἐπ' εὐρεῖαν σχεδίην ποιήσατ' Ὀδυσσεύς.
ἴκρια δὲ στήσας, ἀραρὼν θαμέσι σταμίνεσσι,
ποίει· ἀτὰρ μακρῇσιν ἐπηγκενίδεσσι τελεύτα.
ἐν δ' ἱστὸν ποίει καὶ ἐπίκριον ἄρμενον αὐτῷ·
πρὸς δ' ἄρα πηδάλιον ποιήσατο, ὄφρ' ἰθύνοι.
φράξε δέ μιν ῥίπεσσι διαμπερὲς οἰσυΐνῃσι,
κύματος εἶλαρ ἔμεν· πολλὴν δ' ἐπεχεύατο ὕλην.
τόφρα δὲ φάρε' ἔνεικε Καλυψώ, δῖα θεάων,
ἱστία ποιήσασθαι· ὁ δ' εὖ τεχνήσατο καὶ τά.
ἐν δ' ὑπέρας τε κάλους τε πόδας τ' ἐνέδησεν ἐν αὐτῇ,
μοχλοῖσιν δ' ἄρα τήν γε κατείρυσεν εἰς ἅλα δῖαν.

τέτρατον ἦμαρ ἔην, καὶ τῷ τετέλεστο ἅπαντα·
τῷ δ' ἄρα πέμπτῳ πέμπ' ἀπὸ νήσου δῖα Καλυψώ,
οὖρον δὲ προέηκεν ἀπήμονά τε λιαρόν τε.
γηθόσυνος δ' οὔρῳ πέτασ' ἱστία δῖος Ὀδυσσεύς.
ἑπτὰ δὲ καὶ δέκα μὲν πλέεν ἤματα ποντοπορεύων,
ὀκτωκαιδεκάτῃ δ' ἐφάνη ὄρεα σκιόεντα
γαίης Φαιήκων, ὅθι τ' ἄγχιστον πέλεν αὐτῷ·
εἴσατο δ' ὡς ὅτε ῥινὸν ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ.
τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν κρείων ἐνοσίχθων
τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν· εἴσατο γάρ οἱ
πόντον ἐπιπλείων. ὁ δ' ἐχώσατο κηρόθι μᾶλλον.
καρπαλίμως σύναγεν νεφέλας, ἐτάραξε δὲ πόντον
χερσὶ τρίαιναν ἑλών· πάσας δ' ὀρόθυνεν ἀέλλας
παντοίων ἀνέμων, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον· ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
σὺν δ' εὖρός τε νότος τ' ἔπεσον ζέφυρός τε δυσαὴς
καὶ βορέης αἰθρηγενέτης, μέγα κῦμα κυλίνδων.
ἔνθα δύω νύκτας δύο τ' ἤματα κύματι πηγῷ
πλάζετο, πολλὰ δέ οἱ σχεδίη προτιόσσετ' ὄλεθρον.
ἀλλ' ὅτε δὴ τρίτον ἦμαρ ἐϋπλόκαμος τέλεσ' Ἠώς,
καὶ τότ' ἔπειτ' ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο ἠδὲ γαλήνη
ἔπλετο νηνεμίη· ὁ δ' ἄρα σχεδὸν εἴσιδε γαῖαν.
ἀλλ' ὅτε δὴ ποταμοῖο κατὰ στόμα καλλιρόοιο
ἶξε πλέων, τῇ δή οἱ ἐείσατο χῶρος ἄριστος,
λεῖος πετράων, καὶ ἐπὶ σκέπας ἦν ἀνέμοιο·
τὸν δ' ἔφερεν μέγα κῦμα κατὰ ῥόον, αἶψα δὲ γαῖα
δέξατο χερσὶ φίλῃσιν· ὁ δ' ἐκ πόντοιο λιασθεὶς
σχοίνῳ ὑπεκλίνθη, κύσε δὲ ζείδωρον ἄρουραν.
βῆ ῥ' ἴμεν εἰς ὕλην· τὴν δὲ σχεδὸν ὕδατος εὗρεν
ἐν περιφαινομένῳ. δοιοὺς δ' ἄρ' ὑπήλυθε θάμνους
ἐξ ὁμόθεν πεφυῶτας· ὁ μὲν φυλίης, ὁ δ' ἐλαίης.
τοὺς μὲν ἄρ' οὔτ' ἀνέμων διάη μένος ὑγρὸν ἀέντων,
οὔτε ποτ' ἠέλιος φαέθων ἀκτῖσιν ἔβαλλεν,
οὔτ' ὄμβρος περάασκε διαμπερές· ὣς ἄρα πυκνοὶ
ἀλλήλοισιν ἔφυν ἐπαμοιβαδίς· οὓς ὑπ' Ὀδυσσεὺς
δύσετ'. ἄφαρ δ' εὐνὴν ἐπαμήσατο χερσὶ φίλῃσιν
εὐρεῖαν· φύλλων γὰρ ἔην χύσις ἤλιθα πολλή.

ὣς Ὀδυσεὺς φύλλοισι καλύψατο. τῷ δ' ἄρ' Ἀθήνη
ὕπνον ἐπ' ὄμμασι χεῦε, φίλα βλέφαρ' ἀμφικαλύψας.
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἤρως ὦρτο πόλινδ' ἴμεν Ἀλκινόοιο·
πρὶν ταχέως Ὀδυσεὺς ἐν θάμνῳ θωμὸν ἔθηκε.
καρπαλίμως πρὸς δώματ' ἴε κλυτά· πολλὰ δέ οἱ κῆρ
ὥρμαιν' ἱσταμένῳ, πρὶν χάλκεον οὐδὸν ἱκέσθαι.
ὥς τε γὰρ ἠελίου αἴγλη πέλεν ἠὲ σελήνης
δῶμα καθ' ὑψερεφὲς μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.
χάλκεοι μὲν γὰρ τοῖχοι ἐληλέδατ' ἔνθα καὶ ἔνθα,
ἐς μυχὸν ἐξ οὐδοῦ, περὶ δὲ θριγκὸς κυάνοιο·
χρύσειαι δὲ θύραι πυκινὸν δόμον ἐντὸς ἔεργον·
ἀργύρεοι δὲ σταθμοὶ ἐν χαλκέῳ ἕστασαν οὐδῷ,
ἀργύρεον δ' ἐφ' ὑπερθύριον, χρυσέη δὲ κορώνη.
χρύσειοι δ' ἑκάτερθε καὶ ἀργύρεοι κύνες ἦσαν,
οὓς Ἥφαιστος ἔτευξεν ἰδυίῃσι πραπίδεσσι
δῶμα φυλασσέμεναι μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
ἀθανάτους ὄντας καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα.
ἐν δὲ θρόνοι περὶ τοῖχον ἐρηρέδατ' ἔνθα καὶ ἔνθα
ἐς μυχὸν ἐξ οὐδοῖο διαμπερές, ἔνθ' ἐνὶ πέπλοι
λεπτοὶ ἐΰννητοι βεβλήατο, ἔργα γυναικῶν.
ἔνθα δὲ Φαιήκων ἡγήτορες ἑδριόωντο
πίνοντες καὶ ἔδοντες· ἐπηετανὸν γὰρ ἔχεσκον.
χρύσειοι δ' ἄρα κοῦροι ἐϋδμήτων ἐπὶ βωμῶν
ἕστασαν αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες,
φαίνοντες νύκτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσι.
πεντήκοντα δέ οἱ δμῳαὶ κατὰ δῶμα γυναῖκες
αἱ μὲν ἀλετρεύουσι μύλῃσ' ἔπι μήλοπα καρπόν,
αἱ δ' ἱστοὺς ὑφόωσι καὶ ἠλάκατα στρωφῶσιν
ἥμεναι, οἷά τε φύλλα μακεδνῆς αἰγείροιο·
καιρουσσέων δ' ὀθονέων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον.
ὅσσον Φαίηκες περὶ πάντων ἴδριες ἀνδρῶν
νῆα θοὴν ἐνὶ πόντῳ ἐλαυνέμεν, ὣς δὲ γυναῖκες
ἱστὸν τεχνῆσσαι· περὶ γάρ σφισι δῶκεν Ἀθήνη
ἔργα τ' ἐπίστασθαι περικαλλέα καὶ φρένας ἐσθλάς.
ἔκτοσθεν δ' αὐλῆς μέγας ὄρχατος ἄγχι θυράων
τετράγυος· περὶ δ' ἕρκος ἐλήλαται ἀμφοτέρωθεν.

ἔνθα δὲ δένδρεα μακρὰ πεφύκασι τηλεθάοντα,
ὄγχναι καὶ ῥοιαὶ καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι
συκέαι τε γλυκεραὶ καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι.
τάων οὔ ποτε καρπὸς ἀπόλλυται οὐδ' ἀπολείπει
χείματος οὐδὲ θέρευς, ἐπετήσιος· ἀλλὰ μάλ' αἰεὶ
ζεφυρίη πνείουσα τὰ μὲν φύει, ἄλλα δὲ πέσσει.
ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, μῆλον δ' ἐπὶ μήλῳ,
αὐτὰρ ἐπὶ σταφυλῇ σταφυλή, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.
ἔνθα δέ οἱ πολύκαρπος ἀλωὴ ἐρρίζωται,
τῆς ἕτερον μέν θ' εἰλόπεδον λευρῷ ἐνὶ χώρῳ
τέρσεται ἠελίῳ, ἑτέρας δ' ἄρα τε τρυγόωσιν,
ἄλλας δὲ τραπέουσι· πάροιθε δέ τ' ὄμφακές εἰσιν
ἄνθος ἀφιεῖσαι, ἕτεραι δ' ὑποπερκάζουσιν.
ἔνθα δὲ κοσμηταὶ πρασιαὶ παρὰ νείατον ὄρχον
παντοῖαι πεφύασιν, ἐπηετανὸν γανόωσαι.
ἐν δὲ δύω κρῆναι ἡ μέν τ' ἀνὰ κῆπον ἅπαντα
σκίδναται, ἡ δ' ἑτέρωθεν ὑπ' αὐλῆς οὐδὸν ἴησι
πρὸς δόμον ὑψηλόν, ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται.
τοῖ' ἄρ' ἐν Ἀλκινόοιο θεῶν ἔσαν ἀγλαὰ δῶρα.
ἔνθα στὰς θηεῖτο πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα ἑῷ θηήσατο θυμῷ,
καρπαλίμως ὑπὲρ οὐδὸν ἐβήσετο δώματος εἴσω.
εὗρε δὲ Φαιήκων ἡγήτορας ἠδὲ μέδοντας
σπένδοντας δεπάεσσιν ἐϋσκόπῳ Ἀργεϊφόντῃ.
οἱ δ' ἄνεω ἐγένοντο δόμον κάτα φῶτα ἰδόντες,
θαύμαζον δ' ὁρόωντες· ὁ δ' ἐλλιτάνευεν Ὀδυσσεύς·
«κέκλυτε, Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
ὄφρ' εἴπω, τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
χθιζὸς ἐεικοστῷ φύγον ἤματι οἶνοπα πόντον·
τόφρα δέ μ' αἰεὶ κῦμα φόρει κραιπναί τε θύελλαι
νήσου ἀπ' Ὠγυγίης· νῦν δ' ἐνθάδε κάββαλε δαίμων.
εἶμ' Ὀδυσεὺς Λαερτιάδης, ὃς πᾶσι δόλοισιν
ἀνθρώποισι μέλω, καί μευ κλέος οὐρανὸν ἵκει.
ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον· ἐν δ' ὄρος αὐτῇ,
Νήριτον εἰνοσίφυλλον, ἀριπρεπές· ἀμφὶ δὲ νῆσοι
πολλαὶ ναιετάουσι μάλα σχεδὸν ἀλλήλῃσι,
Δουλίχιόν τε Σάμη τε καὶ ὑλήεσσα Ζάκυνθος.

αὐτὰρ ἐμοὶ πομπὴν ὀτρύνετε πατρίδ' ἱκέσθαι
θᾶσσον, ἐπεὶ δὴ δηθὰ φίλων ἄπο πήματα πάσχω.»
ὣς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνεον ἠδ' ἐκέλευον
πεμπέμεναι τὸν ξεῖνον, ἐπεὶ κατὰ μοῖραν ἔειπεν.
τὸν δ' αὖτ' Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε·
«ὦ Ὀδυσεῦ, ἐπεὶ ἵκευ ἐμὸν ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ,
ὑψερεφές, τῶ σ' οὔ τι πάλιν πλαγχθέντα γ' ὀΐω
ἆψ ἀπονοστήσειν, εἰ καὶ μάλα πολλὰ πέπονθας.
ὑμέων δ' ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἐφιέμενος τάδε εἴρω,
ὅσσοι ἐνὶ μεγάροισι γερούσιον αἴθοπα οἶνον
αἰεὶ πίνετ' ἐμοῖσιν, ἀκουάζεσθε δ' ἀοιδοῦ·
εἵματα μὲν δὴ ξείνῳ ἐϋξέστῃ ἐνὶ χηλῷ
κεῖται καὶ χρυσὸς πολυδαίδαλος ἄλλα τε πάντα
δῶρ', ὅσα Φαιήκων βουληφόροι ἐνθάδ' ἔνεικαν·
ἀλλ' ἄγε οἱ δῶμεν τρίποδα μέγαν ἠδὲ λέβητα
ἠδὲ φίλον πέμπωμεν ἐὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.»
ὣς φάτο μειλιχίοις, ἀνὰ δ' ἵστατο δῖος Ὀδυσσεύς.
τῷ δ' ἅμα κήρυκα προΐει μένος Ἀλκινόοιο
ἡγεῖσθαι ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης.
εὖτ' ἀστὴρ ὑπερέσχε φαάντατος, ὅς τε μάλιστα
ἔρχεται ἀγγέλλων φάος Ἠοῦς ἠριγενείης·
καρπαλίμως Ἰθάκῃ προσεπίλνατο ποντοπόρος νηῦς.
γήθησέν τ' ἄρ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς
χαίρων ᾗ γαίῃ, κύσε δὲ ζείδωρον ἄρουραν.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
δὴ τότ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ὅ οἱ παλάμηφιν ἀρήρει,
ἄστυδε ἰέμενος πουλύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἵκανε δόμους ἐὺ ναιετάοντας,
ἔγχος μέν ῥ' ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρήν,
αὐτὸς δ' εἴσω ἴεν καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν.
τὸν δὲ πολὺ πρώτη εἶδε τροφὸς Εὐρύκλεια,
κώεα καστορνῦσα θρόνοισ' ἔνι δαιδαλέοισι,
δακρύσασα δ' ἔπειτ' ἰθὺς κίεν· ἀμφὶ δ' ἄρ' ἄλλαι
δμῳαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἠγερέθοντο
καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλήν τε καὶ ὤμους.
ἡ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο περίφρων Πηνελόπεια,

Ἀρτέμιδι ἰκέλη ἠὲ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ,
ἀνέρι δ' ἀμφὶ φίλῳ βάλε πήχεε δακρύσασα,
κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλὰ
χεῖράς τ' ἀμφοτέρας· θαλερὸν δέ οἱ ἔκπεσε δάκρυ.
κλαῖε δ' ἔχων ἄλοχον θυμαρέα, κεδνὰ ἰδυῖαν,
καὶ τότε Πηνελόπην προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
«ὦ γύναι, ἦδη γὰρ πάντων ἐπὶ πείρατ' ἀέθλων
ἤλθομεν, οὐκέτ' ὄπισθεν ἀμέτρητος πόνος ἔσται.
ἀλλ' ἔρχευ, λέκτρονδ' ἴομεν, γύναι, ὄφρα καὶ ἤδη
ὕπνῳ ὕπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
«εὐνὴ μὲν δὴ σοί γε τότ' ἔσσεται, ὁππότε θυμῷ
σῷ ἐθέλῃς, ἐπεὶ ἄρ σε θεοὶ ποίησαν ἱκέσθαι
οἶκον ἐϋκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν·
ἀλλ' ἐπεὶ ἐφράσθης καί τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ,
εἶπ' ἄγε μοι τὸν ἄεθλον, ἐπεὶ καὶ ὄπισθεν, ὀΐω,
πεύσομαι, αὐτίκα δ' ἐστὶ δαήμεναι οὔ τι χέρειον.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
«δαιμονίη, τί τ' ἄρ' αὖ με μάλ' ὀτρύνουσα κελεύεις
εἰπέμεν; αὐτὰρ ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ἐπικεύσω.
λέκτρον ἐποιχομένῳ, πίνοντέ τε δαινυμένῳ τε,
κήδεσιν ἀλλήλων τερπώμεθον ἀργαλέοισι
μνωομένῳ· μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἦτορ.»
αὐτὰρ διογενὴς Ὀδυσεύς, ὅσα κήδε' ἔθηκεν
ἀνθρώποισ' ὅσα τ' αὐτὸς ὀϊζύσας ἐμόγησε,
πάντ' ἔλεγ'· ἡ δ' ἄρα τέρπετ' ἀκούουσ', οὐδέ οἱ ὕπνος
πῖπτεν ἐπὶ βλεφάροισι πάρος καταλέξαι ἅπαντα.
ἤρξατο δ', ὡς πρῶτον Κίκονας δάμασ', αὐτὰρ ἔπειτα
ἦλθεν Λωτοφάγων ἀνδρῶν πίειραν ἄρουραν·
ἠδ' ὅσα Κύκλωψ ἔρξε, καὶ ὡς ἀπετείσατο ποινὴν
ἰφθίμων ἑτάρων, οὓς ἤσθιεν οὐδ' ἐλέαιρεν·
ἠδ' ὡς Αἴολον ἵκεθ', ὅ μιν πρόφρων ὑπέδεκτο
καὶ πέμπ', οὐδέ πω αἶσα φίλην ἐς πατρίδ' ἱκέσθαι
ἦην, ἀλλά μιν αὖτις ἀναρπάξασα θύελλα
πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρεν βαρέα στενάχοντα·
ἠδ' ὡς Τηλέπυλον Λαιστρυγονίην ἀφίκανεν,
οἳ νῆάς τ' ὄλεσαν καὶ ἐϋκνήμιδας ἑταίρους

πάντας· Ὀδυσσεὺς δ' οἷος ὑπέκφυγε νηὶ μελαίνῃ.
καὶ Κίρκης κατέλεξε δόλον πολυμηχανίην τε,
ἠδ' ὡς εἰς Ἄΐδεω δόμον ἤλυθεν εὐρώεντα
ψυχῇ χρησόμενος Θηβαίου Τειρεσίαο
νηὶ πολυκλήϊδι, καὶ εἴσιδε πάντας ἑταίρους
μητέρα θ', ἥ μιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα·
ἠδ' ὡς Σειρήνων ἀδινάων φθόγγον ἄκουσεν,
ὥς θ' ἵκετο Πλαγκτὰς πέτρας δεινήν τε Χάρυβδιν
Σκύλλην θ', ἣν οὔ πώ ποτ' ἀκήριοι ἄνδρες ἄλυξαν·
ἠδ' ὡς Ἠελίοιο βόας κατέπεφνον ἑταῖροι·
ἠδ' ὡς νῆα θοὴν ἔβαλε ψολόεντι κεραυνῷ
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ἀπὸ δ' ἔφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι
πάντες ὁμῶς, αὐτὸς δὲ κακὰς ὑπὸ κῆρας ἄλυξεν·
ὥς θ' ἵκετ' Ὠγυγίην νῆσον νύμφην τε Καλυψώ,
ἣ δή μιν κατέρυκε, λιλαιομένη πόσιν εἶναι,
ἐν σπέεσι γλαφυροῖσι καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ ἔφασκεν
θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἤματα πάντα·
ἀλλὰ τοῦ οὔ ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν·
ἠδ' ὡς ἐς Φαίηκας ἀφίκετο πολλὰ μογήσας,
οἳ δή μιν περὶ κῆρι θεὸν ὣς τιμήσαντο
καὶ πέμψαν σὺν νηὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
χαλκόν τε χρυσόν τε ἄλις ἐσθῆτά τε δόντες.
ὥς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
τόφρα δ' ἄρ' Εὐρυνόμη τε ἰδὲ τροφὸς ἔντυον εὐνὴν
ἐσθῆτος μαλακῆς δαΐδων ὕπο λαμπομενάων.
αὐτὰρ ἐπεὶ στόρεσαν πυκινὸν λέχος ἐγκονέουσαι,
γρηῢς μὲν κείουσα πάλιν οἴκόνδε βεβήκει,
τοῖσιν δ' Εὐρυνόμη θαλαμηπόλος ἡγεμόνευεν
ἐρχομένοισι λέχοσδε δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
ἐς θάλαμον δ' ἀγαγοῦσα πάλιν κίεν. οἱ μὲν ἔπειτα
ἀσπάσιοι λέκτροιο παλαιοῦ θεσμὸν ἵκοντο·
εἶος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
τερπέσθην φιλότητι, παρ' ἀλλήλοισι μένοντες.
τὼ δ' ἐπεὶ οὖν φιλότητος ἐταρπήτην ἐρατεινῆς,
τερπέσθην μύθοισι, πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντες. ⊗

ΑΓΓΛΙΣΤΙ

Hero and Leander

A story beautiful and sad I tell,
By many other bards already sung.
But ne'ertheless I shall attempt, because
A certain unknown power forceth me.
Thus, noble Muse, lend me thy fertile quill,
Endow my barren thoughts with nimble wings,
So that new strength befall the willing mind.
There were two lovely buds of ancient times,
Whence I perceive my Muse's golden tune.
A virgin and angelic maid once dwelt
In Sestos, grace and honour of her town.
Her parents, anxious for her chastity,
Solicitous for Hero's purer life,
Neglecting all those sweet amounts of youth,
Ordain'd the thriving lady priestess and
Eternally maid-servant of Love's goddess.
Thenceforth in huge a tower, isolate,
And wholly dedicated to her task,
A priest of Venus spreading love o'er earth,
Had she to persevere in purity.
Thus no affection, no sweet thoughts of love,
Although a flow'ring lady, rose in her
And occupy'd her heart: lust she repell'd,
And love, yet ignorant, she laugh'd to scorn.

But once upon a time a splendid feast
Was celebrated in the town of Sestos:
From all the neighbouring hamlets came the folk
And join'd with Sestos' habitants; among
Them all excell'd sweet Hero, sweeter yet
Than she had been, for Venus proud of her
Awarded—'twas her feast—immense appeal.
O God of Love, with fiery bolts supply'd,
Hast thou not stirr'd her tranquil quietude!
A lovely boy saw she among the crowd:
Leander then inflam'd her blameless heart;
Unknown an ardour singed Hero's soul,
Sublime a power captur'd Hero's mind,
Which she attempted to expel—in vain!
At last she unconfin'd her heart, so that
From thence her very cogitation was
This gentle boy—o mistress Venus, smile
Upon the anxious maiden knowing not,
What she should do, should think, where she should go;
O might divine, affirm thy subtle touch,
Assist, improve thy virgin's wav'ring sense.
Alas! I have forgotten that she is
Thy priestess, bound t'eternal innocence!
Alas! what sudden veil of mournful gloom
Horribly hovers over Hero's doom!
And sweet Leander—an Adonis of
Abydos, where he dwelt—was also touch'd
By Cupid then with keen and fierce affect;
It was their fate that from the time, when each

Had look'd at other, ever-lasting was
Their tender love and inexhaustible.
O woeful couple cruelly separate
One from another by their parents' hate,
Who never would allow their common lair,
For futile quarrel vex'd both families;
And separated by this direful strait
Dividing Sestos and Abydos and
Two loving creatures pining one for th'other;
And separated by remorseless law
To be a priestess innocent and chaste.
When sweet Aurora, finger-like dispers'd,
Rose up and ting'd the purple fields aloft,
The gentle rays of heaven's lovely gem,
Subdu'd and tender yet of sleeping earth,
Flow'd through the air and rous'd with slightest touch
Of warmth and life spread through the firmament
Yet yawning nature cover'd with a veil
Of mist oblig'd to vanish into nought.
And step by step the lucid spring of light
Ascends the ether luminous and bright,
Haul'd by the force of Phoebus' valiant horse,
Until the day, enchanted with his glare,
Be brisk and bright and luminous and fair.
But meanwhile Hero, burning with a clear,
Impetuous flame, which overcame her sense
Of duty, left the prison of her heart
And wander'd on the shore, as if she had
A vague presentiment of Love's events;

For suddenly she saw her fondling furrow
The billows fleetly and with competence,
Whom nor th'infinitude of vasty sea
Could terrify nor Neptune's present perils.
When he emerg'd then from the argent waves,
It matter'd not, if he were drench'd or dry:
Arising words both smother'd with a kiss.
To be unseen was Hero's overt wish;
She violently dreaded Rumour's wings,
Beyond all doubt the quickest chatterbox,
Equipp'd with thousand ears and thousand mouths.
Therefore the twain approach'd a tranquil grove,
Whose placid gloom afforded lyric spirit.
A glassy brook flows thro' this gentle realm
Of silent peace, and billows undulate
With limpid murmur o'er the lucent flints.
Thereby the amorous pair enjoy'd the blooms
Of Love, and modulating nymphs acclaim'd
This true affection doom'd to not persist.
But once the rigid parents recogniz'd
The boy's intention and forbade to leave
Abydos, lest he should consort with her.
From hence Leander had to go by stealth
And durst to swim at night, surrounded with
Obscurity and trembling quietude;
The only light of Hero's feeble torch
Directed him like as a lonesome star.
From that time on the nights of sweet romance
Grew longer, and, with fervour both aglow,

They savour'd—o misfortune!—doubtful bliss.
Oft when he left and breath'd, "I love thee so!"
And she with subtile tune reply'd, "I love
Thee more than thou canst think, my dearest boy!"
And with timidity and fearful flare
Adding, "o darling, wilt thou careful be,"
He promis'd and asserted twice and thrice
"Farewell, my cherish'd gem, be not concern'd
About thy flame! Soon shall I come again."
Thus spake the boy to her with prudent voice
And gave the anxious girl a loving look;
Then plung'd into the waves and cut the main
With vigorous hands and brisk rapidity.
But these excursions grew more treacherous
Because of Autumn's gales that thrill the sea
And churn it up with offuscating din.
One day astounding brightness, marvellous,
Serene, delighted earth—this final gloss
Of Summer's brimful cornucopia
Conceal'd the sudden dangers of a change.
When Hesperus 'gan to gleam with glimm'ring glare,
Leander felt the splendour of this night
To be illusion tristful of desire;
But nonetheless he div'd into the flood
And cut the deeps with swift alacrity.
Behold! the waves by yet unnotic'd force
Begin to ruffle; swim, Leander, swim,
From far thou seest the shine of Hero's torch
Vanish away—and listen! can we not

Perceive a swelling roar of squally gales?
And sudden thunderbolts with growing crash
Transpierce the dusk around, their fiery flames
Exhale mefitic fume and rouse his fear.
He swimmeth fast and faster, faster yet
With strength extreme; but now a fatal gust
With bombing boom immerseth avidly
The boy—he dy'd, he cry'd, he sigh'd, he fought,
Exclaiming, "Woe is me, I am forlorn.
Farewell, for ever farewell, sweetest maid!"—
Forlorn thou art, brave boy, fighting for vain,
Engulf'd by cruel waves and dire doom.
But meanwhile timid Hero in suspense
Endures the tempest, praying to the gods.—
Poor maid! there is no use! thou wilt not 'scape
Thy lurid dole! thou hast betray'd the gods!—
She then beholds Leander float ashore,
Leander sweet, a corse—she bitter weeps,
Bemoans the lifeless body and bereft
Of blissfulness, of young felicity
With sombre stride ascends her lofty jail
Once more and plungeth into clearer spheres.—
The moon is shining, and her silvern rays
Are gleaming with celestial flare, as if
There be no death, but harmony anew. ⊗

Deucalion and Pyrrha

Why should we doubt that in th'eternal course
Of time within th'infinitude of space
Both inaccessible to human brains
The things, in spite of changing, reappear
To be the same? Then there's no wonder that,
If man in wounding nature persevere,
Despising all the gifts of higher might,
The spirit of the universe contemn'd
Will take revenge for insolent disdain.
As in those olden times, whence I perceive
My ancient Muse's tune sublime and noble,
The God of High Olympus infinite,
Exalted Jove, at human pride offent,
Arous'd with bombs—his dire thunderbolts—
The wicked peoples from their haughtiness;
And then, having convok'd the roaring gales,
Th'incensed god expell'd their perfidy.
A sudden flood o'erwhelm'd the terrify'd:
No hasty grabbing of the golden pile,
No anxious timb'ring of the floating raft,
No half-true prayers were of any use:
The deluge cruel submerg'd th'entire world.
Save for two pious creatures whom the waves
Despite their fervid foaming could not harm,
Because they solely lov'd the solemn gods
And honestly ador'd their sacred will.

Thus Jove, contented with man's dire doom,
Beheld the ample vastness of the gush,
Th'inexpiable gulp o'th'gurgling gulf,
And then, then saw the twain fight with the flood,
Fight 'gainst the ruthless billows desperately—
Lo! finally th'immortal god compos'd
Himself anew, for all the bad were torn.
The God of Thunder spake, "I will again
Show mercy to the wretched; they alone
Have been devoted, praising all the gods."
And when he rose and leant upon his sceptre,
He quoth majestically, "Cease, ye winds!"
With solemn voice, with sovran countenance,
Whilst for his children to repair the soil,
To render Earth, as she had been before,
He bade his brother Neptune calm the sea.
Hence Triton by celestial order tam'd
The waves and loudly blar'd his magic horn,
A multi-curved shell, with solemn tune.
The flood subsided, sooth'd by limpid clang;
And Mother Earth, as though a thousand trumpets
Had thunder'd, was benumb'd, but ne'ertheless
Blissful anew to show her recent face:
Again sweet blooms will happily adorn
The colour'd meadows and the lively leas,
Where then my gentle nymphs in joyful dance
Will sojourn and create a lovely lust.
Again the hidden mountain-tops emerge,
And all the boughs of many a mournful forest

Retain, as if to show the Flood's event,
The dirty mud soiling the tender slivers.
Lo! near a gloomy wood, whence Quietude
Exhal'd her silent spirit vaporously
And wings of mystic ether spread aslant
Their touch of ancient myth beguilingly,
The lonely pair, Deucalion and Pyrrha,
Roam anxiously the forlorn meadows, then
Unique to recreate a better world.
But what a world! alas! a texture torn,
A useless hope to bide the clearer sphere,
A dismal sojourn and a baleful void!
Thus was th'imagination of the twain
Abandon'd: dreary thoughts and dreary mood
Struck th'ignorant; but still benign he was,
The God Supreme, Jove, Father of the Gods
And King; whilst sad Deucalion bemoan'd
Their fearful fate, and tearful Pyrrha wept
And with her bitter drops imbu'd her face,
Cronion made the couple imbibe new hope:
For like a weary rambler, when observing
A rainbow, ah! rejoiceth cheerfully,
So did the twain and, urg'd by Iris' nod,
They finally approach'd the gloomy grove.
How weird the trees, how dim the branches were,
How taciturn th'entire atmosphere,
So that veracious worship rose in them:
For holy was the place; among the stems
Th'antique oracle of Themis, dolefully

Besmirch'd with rotten reed and sluggish slime,
Although devoid of ornaments, ensnar'd
The supplicants with sacred dignity.
Thus Pyrrha quoth, demure, but sudden glee
O'ercame the grateful, and a clearer tone
Embellish'd and propell'd her meagre voice,
"If any God indulge the miserable,
If any God be kind and do forgive,
Although our flimsy race incend the Gods
Again again, because this human folk
Are weak and thus incline to wickedness,
But now, for mankind, we both solely bear
The sullen loneliness, the punishment
Deserv'd: if any God be lenient
And listen to the humble request of us
Poor human children suff'ring bitterly
And thou, assisting all the miserable,
Oh Themis, oh! accept our woeful words
And graciously reply: what shall we do
That earth again be earth with population,
That man live on her proudly recreate
By might divine, but feeble human plea?"
Thus spake she prone and with Deucalion
Sent prayers to the Gods imploringly.
And gracious Themis listen'd to their words,
She felt compassion for their pallid pain.
Hence with her mighty voice in solemn tune,
But nonetheless with words confus'd and weird,
Responded Themis Jove's decision to

Create the new mankind for all his doubts,
"Thou, Pyrrha, mother of the recent race,
And thou, Deucalion, by Jove's will father:
Sustol the bones of our Great Mother and
Fling hem behind your dorse" sonorously
Gave Themis then her prophecy obscure,
Left them perplex'd and vanish'd into nought,
Whence yonder air reflected haziness.
Long they bethought themselves, what this behest
Mysteriously portended; both delay'd,
Lest they should injure remnants of deceas'd.
But then quoth joyously Deucalion,
"Thou shalt not think the sentence to be vile
Nor fear t'indecently disgrace the bones
Of our parent! Nay, the prophecy
Seems to be weird and yet, o Pyrrha, clear:
The bones we must consider rocks and stones,
And our Great Mother's Mother Earth, alack!
So if we throw the stones of Mother Earth
Behind our back, we promptly shall fulfill
Th'oracles order—well, let us attempt
To willingly become the parents of
A new and better and more pious world!"
Reluctant, but with sudden gleam of hope,
Yet doubtful, raised Pyrrha a little stone
Like her beloved husband; hesitant,
As if to act in vain, she threw the stone:
But lo! incredulous spectator of
Our modern time, whom ancient myths displease

For their—thou thinkest—dull antiquity,
Lo! at the moment stare, but nonetheless
Believe thine eyen, like as our trustful pair,
Although amaz'd, perceiv'd a lifeless mass
Turn out a vivid being: thrown by her,
The stone became a woman, thrown by him,
The stone became a man; not suddenly,
But step by step the rigid rock transform'd
Itself and finally show'd a human face:
A perfect human being thus evolv'd.—
Did I say, perfect?—Oh, a rigid race
Evolv'd, for stemming from unfeeling stone.
If better or if worse than formerly,
I dare not say, I cannot, either—but,
If things appear the same, for all their change
And promises to be the better turn,
Will future incorruptibly reply. ⊗

Perseus and Andromeda

Inspire my thoughts, o noble Muse of yore,
To sing of ancient myths with fertile lyre,
Which for too long a time lay taciturn,
For barren chill benumb'd its limpid chord.
Thus I invoke thy aid: restore my quill,
Endue my reason with mellifluous tune.
When Perseus seized the Gorgonian head,
The hero apt for laborous enterprise
Took his alated shoon and clomb the air,
Floating aloft with brisk alacrity.
Tho many isles and lands in rapid flight
He left, like as a bird in winter-time
Desires to fleetly reach the southern realms.
Thus came he to the Ethiopian shore
And pass'd a craggy cliff, whereon the waves
Break thunderlike with raging resonance.
Lo! there, upon the utmost edge that is
Lav'd by the foam of th'ever-pulsing sea,
Th'astounded hero suddenly beheld
A maid horribly chain'd to cruel rocks.
If th'upward-blowing breeze had not disturb'd
Her long and gentle hair with swiftest touch,
If tears had not imbu'd her pallid face,
He would have deem'd the maid a monument.
But now impetuous flames incend his soul,
A vivid lust forfeits the virtuous heart,

Erewhile prepar'd t'heroically fight,
But now o'ercome by Cupid's burning dart.
As he gain'd ground, he quoth, "I scarcely can
Believe mine eyen: such a lady fair
Must I find fetter'd to this precipice!
Tell me, dear maid, the reason, why thou art
Thus cruelly caught and vex'd by wicked bonds!"
The poor, first timid, terrify'd, durst not
Reply, but dampt her faded cheeks with tears
Quick welling forth and hot; as he insist
And show'd his countenance benign and mild,
The maid depos'd her fear and told the knight
Her mother's guilty pride and haughtiness
That she, Andromeda, must suffer for.
Alack! ne could the lovely maid keep on,
Ne could the hero ask her furthermore,
For suddenly a roaring noise percuss'd
The air, the restless waves began to foam.
A monster huge emerg'd from out the deeps
Awfully prone t'abduct the wretched child.
The parents miserably shedding tears
Stood near and nothing did but bitter weep.
To them with vigour, "Lo! there is no time
For tears," he spake, "nor languid lamentation!
Behold! I, Perseus, am the victor of
The Medusean threat and durst to climb
The ether. I will save th'unfortunate—
But she shall be my bride!"—What should they do?
They finally accept the law and fear.

Eft Perseus soar'd, yclad in splendid arms:
His ponderous sword, as if it had been forg'd
By heaven's rays, was glimm'ring fatally;
A glossy spear loom'd in his other hand
To pityless forfend the furious foe.
Like as a heavy ship the dragon cut,
Somehow inert, but fearsome nonetheless,
The brine, which seem'd to yield reluctantly.
Th'enormous din would have dishearten'd all
The brave, save one: th'intrepid warrior
Assail'd the monster. Dread, spectator, dread!
Look at the squamous neck, the squalid skin,
Look at the sordid, rigid, putrid mouth,
Which, harmfully with pointed teeth supply'd,
Incessantly snapp'd at the flying childe.
From far the maid sent prayers to the gods
For him, the valorous man, who durst to climb
The air and solely fight against her fall.
Lo! at this moment Perseus hits the throat
And deeply wounds it with his glitt'ring glaive,
So that the monster bloodily besmirch'd
The ample vastness of the tossing sea.
Aloft he flew and flung his lance acute
Against th'erected front with violent thrust,
With thrust supreme; the serpent perish'd then,
Devoured by the purple-spum'd abyss.
The fight is fought; how happily the chains
Are solv'd and Hymen's solemn feast occur'd! ⊗

Reflections upon the Golden Age

I could imagine life in previous age,
When problems, fear, cruel facts, and bloody war
Did not exist, but when uninjur'd earth
Bore fruit and fed her children just begot
With fare unforc'd and voluntarily;
When man was peaceful and repell'd his lust
Of futile power and vain affluence,
The loathly source of his malignity—
Which, doubts without, existed all the time
Since man's creation by a higher might.
But in that time, from when I gain my dream
(It's beautifully call'd the Golden Age),
There was no bad, no ugly perfidy,
No tendency to selfish loftiness,
Which ever-lurking rests in human mind.
Alas! the rupture of the fatal dam,
Caus'd by abundance of damn'd cumulation
Immense of strength unruly for th'inventor,
Will flood th'entire world without restraint.
This is man's heritage, which we are forc'd
To bear; this is man's fate, inevitable,
Unless his blind direction will convert
Itself and soon return to deeper sense.
There is no wonder that my vexed mind
So strongly craves for cheerful compensation,
So violently longs for nicer thoughts.
Away with dreary clouds and darken'd brains!
Aloof, ye fearful figures of afflict!

But thou, serene and cherish'd gem of yore,
Illuminate my heart with tranquil rays,
So that a sweeter gleam make sweeter mood.
Of olden times, of lovely Golden Age,
When modulating nymphs inhabited
The meadows, mountains, and the glassy brooks
Quick flowing thro' these joyful realms of peace,
When shepherds lay and touch'd the gentle grass
Beneath a tree, who with her spacious branches
Affords so grateful shade, so dimmed light
To bury them with quiet, pleasant gloom,
Until they fall asleep and end their tune,
Until a dream so light and lucid come
To ravish them with pictures never seen—
I cannot tell those pictures of the dream,
For nor my tongue nor any words suffice—,
Of those times, not of Discord's fiery wars,
Sing, noble Muse, restore a blissful soul,
Which is benumb'd by Ares' sullen bell. ⊗

To the Moon

When Eve's prevailing gem with limpid light
Illumes the dewy leas, the tranquil fields,
The towns where finally this futile fight
Of harmful toil to trembling silence yields,

I sometimes must reflect on mortal doom
And am benumb'd with care and pallid pain;
The hasty day is over, full of gloom,
For we on purpose tread the dismal lane.

Ah! now with flimsy veil of fragrant haze
Has fallen night and touch'd a fearful heart;
Now moon's appeasing gleam expels the daze
And after all extracts my spirit's dart:

For this mysterious shine with solemn kiss
Restores my mind, arousing sombre bliss. ⊗

Bucolic Sonnet

Oft when the splendid sun yields to the gloom
And Hesper then adorns the tranquil lea
With crystal dew, so that a glassy sea
Reflects in thousand droplets Phoebe's bloom,

Comes Daphnis to a cave in sweet suspense;
There Chloë burning with a flaming flare
Awaiteth him t'enjoy the common lair.
A lucid brook flows murmuring from hence,

Lo! Naiad-throngs besiege the limpid lymphs
And piously acclaim this pure desire;
With tender lisp susurrant zephyrs kiss

The lovely pair and the rejoicing nymphs.—
I also nourish flames and thus suspire:
Could I, my Muse, attain this blissfulness! ⊗

A Sonnet of Melancholy

Why must I suffer from a dismal grief
Of plaguy gloom and sombrous dreariness?
Methinks, as if a thousand serpents hiss
Within a soul suspiring for relief.

But nonetheless—though burning a desire
For kind repose, for sweet tranquillity
Inflam'd the vex'd—a dim melancholy,
Suffus'd aslant my mind, quench's all the fire.

And where art thou, oh gentle gem of mine,
Who with thy lucent splendour didst inspire
My burning heart, now languid, lame, and low?

Pining for all the forlorn gifts of thine
I hope there come a day t'illume my lyre
And finally t'extrude this lurid woe. ⊗

A Sonnet for ***

Like as a quenched flame by inspiration
Is set ablaze, I burn, when seeing thee;
I pine for thee with gloomy suspiration,
So that reflection nearly abandons me.

A new and fertile flame incends my heart
And subtly trembles down my frozen limbs;
Again I suffer from a mortal dart,
And thus my soul with doleful moaning brims.

For I suspire in vain—a sombre doom
Will not allow t'enjoy the common lair;
Nor dare I say, lest ireful mind shall loom
And tearfully destroy my vision fair.

I must resign; within my inmost soul
I cry, and this effects my deeper dole. ⊗

To stand aloof, thus not within a space
Determin'd cruelly, like compulsion,
Suppressing awkwardly—
Oh gloomy fields where dimmed light
Illumes a pallid pain with sombre gleam—
A sudden gleam of hope, but then despair,
Despair rejoicing, gleeful gloominess,
And calm, disturbing anguish, not to know
And yet to know; anxiety;
Release; relief; delight; desire; suspire;
A dismal lane?—To stand aloof,
Thus not within a caught,
A painful void,
To vanish in. ⊗

ΙΤΑΛΙΣΤΙ

Mezza notte. Tutto tace,
Tutto intorno intorno pace.
Vedi, in ciel la luna splende
E con suo bel lume rende
Calma a noi mortal.

Ma in quel cor, che palpitando
Tenta invan fuggire via,
Non è calma, ma tremando
Io non so, doman che fia.
Quale duol m'assal!

Luna piena, sì fulgente,
Come miro quel barlume!
Poco dura, e finalmente
Il mio sen quel senso assume
Magico, feral. ⊗

Quand'io m'incamminai sul calle ameno,
Solo e mirando la natura lieta,
Ma pieno, stesso, della buia pièta,
Mi rallegrò del sole il bel baleno.

Ahi! Come alfin il raggio più sereno
Illuminò la mente! Alfine meta
Del mio cammin apparve, e pace cheta
Scacciò quel duro duol, fatal veleno.

Io fui felice alfin, ché vidi lume
Della speranza puro ed adorato.
Il cor mi palpitò: Sì bei sospiri

Sorsero in sen, e della gioia il fiume
Spesso inondava il guardo innamorato:
Quel lume fu la fonte de' desiri! ⊗

Un bel dì ci rivedremo?
Una volta ci uniremo?
No, quel dì giammai esiste!
Quella volta mai verrà!
Perchè il fato a noi serbato
Ha una sorte più crudel.
Ma tal è giustificato,
Chè non stii a me fedel! ⊗

Il mio dolor reciproco
Non è purtroppo a lei,
Perchè il suo pian di vivere
Co' desiderî miei
Non corrisponde. – L'anima
Anch'io così n'avrei!
Così, così insensibile
Anch'io che sia, vorrei! ⊗

ΓΕΡΜΑΝΙΣΤΙ

Ich streif umher auf taubedeckten Fluren,
Als eben Eos weicht dem stärkern Strahl;
Die Höherwandelnde beglänzt die Spuren
Und wärmt mit hellem Licht dies einsam Tal.

Auch tummeln sich auf einmal laue Winde,
Duchwehen dies Gefild mit sanftem Blast;
Sie streicheln die Natur und mich gelinde
Und scheinen mir zu mindern meine Last.

Ein sonderbar Gefühl bemächtigt sich
Des wunden Herzens; freilich, voll Begierde –
Und doch entsagend überkommt es mich.
So ist es recht: Denn du bewahrst die Zierde.

Ich bebe; wird dies Sonnenlicht den Schmerz
Vertreiben? Sich einschmeicheln in mein Herz? ⊗

Gleich einer Wolke zog allein
Ich über Berg und Tal dahin,
Als ich auf einmal im Verein
Narzissen gülden sah erblühn.
Sie tanzten fröhlich mit der Brise
Auf einer baumbewachsnen Wiese.

Wie Stern an Stern oft in der Nacht
Farbig am Himmelszelt erglüht,
So steht, endlos, der Blüten Pracht
Am Strand des Sees in Reih und Glied.
Es war ein fröhlich Blumenmeer,
Zehntausend wogten hin und her.

Der nahe Wellentanz verblaßt
Im Angesicht der gelben Flur.
Dem Dichter ist's willkommne Rast
In solch erbaulicher Natur.
Ich staunte zwar, doch dachte nicht
An die empfangne Zuversicht.

Denn oft, wenn auf der Ruhestätte
Nachdenklich Trübsal mich befällt,
Geschieht's, daß jene Silhouette
Sich unversehns mir zugesellt.
Und dann erfüllt mein Herz mit Freude
Die tanzende Narzissenweide. ⊗

ΡΩΜΑΪΣΤΙ

Ad sedendum nato,
Ad scribendum vocato
Praesertim in lectulo sita
Mihi placet vita. ⊗

Quid est, miser Thoma? Quidnam tremis
Anima vacillanti, flendo, prius
Fueris cum salvus laetitia mera,
Puro vigore, gaudio – sed heu!
Iam nunc, iam nunc non est – non est, ais?
Desiste flendo, timide! Cogita,
Fueris prius quo terribili statu,
Quo nunc! Beatus desine lacrimis,
Cunctatio pereat, vigeas, puer! ⊗

Nova Pyrrha me delectat, nova Pyrrha animum ciet
Mentemque pungit
Usque novis, usque gravioribus stimulis,
Et acriore plaga
In perpetuum simulacrum suum meo cordi impingit,
Nescia quidem.

Quali consumar fulmine, qualis flamma
Totum perurat crudeli, crudeli,
Sed optato tamen impete corpus,
Illa nescit, neque scire fas esset misellae.

Et tu luges, cara, inexplicabili dolore,
Sicut prius ego;
Sed dolore, quamvis pauper, augeris
Crescitque venustas,
Quam ego impotens identidem admiror,
Triste gavisus.

An mihi licet? Te cognoscenda prohiberi fortasse praestiterat?
Nescio diiudicare, nec cupio, neque opus est:
Nihil erit nisi admiratio
Mutua amicitia consummata.

Quare te bacchor, te pascor, te flagro,
Te quidem integra. ⊗

Quid mihi fit? Nescio dicere – tam difficile,
Tam inexplicabile vulnus,
Quale numquam videre iuvet,
Videre toto corpore, tota mente sentire,
Quale attamen, cum quando attigeris,
Effascinare, irretire, captum tenere,
Nec effugituro parcit, volenti quidem.

Quid mihi fit? Identidem rogare debeo.
Languidula vis, vetita – triste gaudium,
Dolor extremae laetitiae; moriente
Natura nasci libuerit?

An licet tangi, cui renegatae subdor
Amore arsuro simul suffocato?
An praestat deprecari, illecebras nesciae
Aversari, quam ignotus spiritus afflat
Velamine dulcedinis amictam –
Sentio periculum.

Quae mihi possibilitates restent?
Quid faciam? Quid doleam?
Quare dolore offuscari pullo,
Sole illuminari claro,
Vinci, premi, subdi, dulce? ⊗

Excitor; quam densae nebulae
Me circumdant.
Sentio iterum recuperasse
Mentem, sed nondum corporis potestatem.
Iaceo lectica,
Attempto levare caput.
Cadit; iterum mente pervicaci
Relevare caput, praeesse corpori.
Aperio oculos, apparatus video
Multos, dupliciter.
In mediis tria capita
Unius puellae sororis; conor
Loqui, paululum possum,
Et puellae vox
Quam me sedat nihil potentem, sed volentem.
Iterum palpebra cadit, tamen in manu
Sentio manum puellae
Iucunde tepidam, iucunde
Animum mitigantem sollicitum. –
Paulatim recentior
Venit vis,
Et amanda vita
Paret magis magisque
Ut prius.
Experientia docet.
Placet experiri? ⊗

Quae mea vita vult fingi?
An opulenta, luxuriae, voluptatum plena,
An vero deliciis denudata omnibus,
Quas quisque affectat,
Mentis consummandae causa?

Dicunt severiores, ut olim, ut semper,
Vultu exacerbato – cum numquam istis contigerit –
Voluptati quamquam humanae inhiantem
Peccare, quin cogitantem peccaturum.
Pauperes, qui fructus decerpere non possint,
Qui iucunda humanitatis condicione
Frui nesciant! Miseri,
Cum ipsi, summum se bonum profitentes invenisse,
Tamen vitam sibi renuntient!
Scelerati, si aliis quoque conantur interdicere!

Molesta gens; relinquantur, destituantur oportet,
Si perpetua vituperatione quaerentes vexant –
Ideo alio quodam modo veritatem quaerere
Iuvabit!

Sic, consternatus, spe deiectus, immoderatae
Indulgere voluptati.
Quale gaudium, qualis effrena licentia
Praestatur!
Primum libidinosa mente ferri,
Superbus, semet ipsum liberasse arbitratus,
Mores, traditionem negans, deridens,

Cunctis legibus spoliatus, rex
Totius sui.
An vero opulentissima in perpetuum
Pelliciere libidine?
Nonne, assiduus quamquam,
Fons exhaurietur crudeli usu?

Quae directio denique ad finem ducit?
Quae finis est? Quare fini appropinquandum est?
Quare mens est consummanda?

Fragilis et inaequalis anima
Respondere nequit,
Difficultate victa,
Anxietate torpida huius mundi,
Frigore attenuata temporis. –

Luna in altas
Descendit silvas
Et crispanti
Paret undae.
Hic sedari
Quales curas,
Qualibus licet
Tormentis solvi.

Vi firmari nova
Ad facetias,
Quae pro vita habentur. ⊗

Latinitas nostra non tacet
Nec, ut dicitur, mortua iacet,
Sed viva constabit
Et semper durabit:
Sic omnibus iterum placet. 5 ⊗

Ei mihi! In intima cordis parte vulnerabar,
Cum Cupidinis me sagitta vehemens icisset.
Plus sex mensibus dolor mihi inhaeret,
Vel potius dicam, desiderium puellae huius cognoscendae.
Sed est, ut semper, via longa: primum non ausus
Mihi ipsi libidinem confiteri, fugere volui.
Deinde, fugiendi impotens, diffusi sensus potentia
Attractissimus, ei propinquare conabar –
Non me reppulit, vult, credo equidem, quamvis
Aliter adamata, nescio autem, si vere adamata.
Debeo rogare, sed timeo repulsam.
Sed rogare mihi opus est, et scire velim.
Diffusus est sensus, incerta anima, nescit,
Si velit, si nolit – amo eam; amone eam?
Cara mihi est, nomen carum, Caro placet!
Amo eam! Sed me amat? Incertum.
Me primum agnoscere, deinde eam, caram, caram. ⊗

O pater, o mater, matercula cara, parentes
Cuncti defuncti, o ave, o avia:
Quam vos quotque omnes desidero: si mihi fas sit
De vos sideribus demere, sospes ero,
Inque meo tandem vivetis carmine: mater
Et pater atque avus et scilicet alma avia! ⊗

Ecloga prosaïca

Nox adhuc tellurem et cuncta animalia casto complexu condit, atque molli sopore sepulta virens vita iacet. – Sed primi diei reglescentis albores iterum studia sedula nuntiant; Aurora, priusquam sol placido terram lumine basiat, voluntatem creatoris fulgore clementi adornat: «Perenni diei et noctis vice vivatis, ut opus caeleste meum cognoscatis! Nempe terrenae vitae commutatio convenit, at numinis divini aeternitas est.» Iamque validis radiis solis Aurora pellitur: qui animans cumque experrectus est, rursum lucis donum studet usurpare. Item fecere Daphnis et Chloë: molli somno fugato paululum Venere fruuntur, antequam ovilibus pastores operam dant. Soli tepenti obviam, praeter murmurantis rivi ripam, seduli per prata virentia, per prata fulgentia cum balantibus ovibus atque raptim saltanti turba pullorum vagantur. Complures mansueti canes, homini oboedientes, velociter gregem circumvolant, necui pecudum contingat, uti lactentibus herbis, gramine fluctuanti, viridi prato pellecta agminis tutelam fugiat atque ita ambigua obscuritate, adiacentibus silvis, forsan panthera, forsan leaena lanietur. – Iam sol medio moratur axe, sublimi caelo, iam turba gelidam quaerit umbram, quam procerae praebent quercus, iucunda silva, ubi etiam frigidus rivus claro, lucido, scaturienti latice libandas stillas tribuit. – Dum pulli esurie ducti matrum ubera sugunt, Daphnis et Chloë sinceras bacas concerpunt, quas innumerabiles arbusta frondibus amplis obumbrant. Hoc ritu Naturae mammis nutriuntur, felices, teneri, securi; Amoris deliciis indulgentes horas carpunt, donec sol vergat. Susurri venti leniter vesperum adducunt, transmontat sol rubellicolore coronamine, atque cicadis stridentibus crepuscula noctis involvuntur. Arte complexa manus consistit, claro lumine tremebundi foci fota et protecta; interea diluculum tenebricosae nocti cedit. – Sub firmamento, sub lucidis stellis omne dormit animal, dulce dormit, dum novella Aurora purpureis digitis denuo terram contingat. ⊗

Super omne acumen
Tacetur;
Nullum cacumen
Videtur
Aëre tundi.
Et aves silent tranquillae.
Mane pupillae
Quietem infundi. ⊗

Insece, Musa, virum mihi versutum atque repulsum
Saepe mari, sacram quoniam subverterat urbem.
Multorum mentes hominum cognovit et urbes,
Multos corde suo duros toleravit in alto,
Semet conservans et amicos, ille dolores.
Haud tamen eripuit, quamvis in corde cupisset.
Crimine deinde suo perierunt – nescia turba!
Nempe boves Phoebi comedebant altivolantis.
At diem eis reditus felicis celsus ademit.
Ex illis, Iove parta, mihi da, diva, alicunde.
    Tunc alii subitae cesserunt perniciei
Atque domi fuerant refugi bellique fretique.
Coniugis et reditus cupientem dia dearum
Nympha unum sperans illum fore forte maritum
In patula cavea retinebat clara Calypso.
Sed simulac tempus venit currentibus annis,
Quo statuere dei, reditu ut poteretur Ulixes
In patriam, nondum aerumnas effugerat errans
Nec fuit inde domi nec iam tunc inter amicos.
Ast omnis miserata fuit divina potestas
Neptunum praeter – namque is vehementer Ulixi
Aequideo iratus reditum prohibere volebat.
Aethiopasque domos visit procul aedificantes,
Aethiopas duplices, quae hominum suprema fuit gens –
Altera summersi exorientis et altera solis –
Hostiam ut acciperet taurûmque oviumque sacrarum.
Hic dape pastus erat decumbens; cetera turba
Conciliabatur patula tunc sub Iovis aula.
Incipit inter eos divûm pater atque hominum rex –
Nam corde Aegisthi reminiscitur innitentis,

Quem satus exemit Graiûm duce notus Orestes.
Sic meminit – dictis exin caelestibus infit:
«Hem! quali pacto divos homines accusant!
Parta mala a nobis etenim gens nescia firmat:
Fata super factis propriis mala multa parantur.
Ut quoque nunc Aegisthus (id haud fatis ita constat)
Uxorem Atridae duxit, quem sustulit ipse,
Quamquam perniciem scivit, quia diximus ante:
Mercurium acrividentem ei misimus Argeiphonten,
Ne illum interficeret neu sponsam duceret eius.
Namque erit Atrida satus ultor et ira tremenda,
Cum pubescet et inde sua tellure flagrabit.
Hoc ait ille, sed haud menti persuasit iniquae
Aegisthi (bene velle tamen) – nunc cuncta luebat.»
Tum respondit ei vultu dea glauca Minerva:
«Regnantes inter princeps, pater alte Saturni:
Pernicie frangebatur nimis ille profecto,
Atque decet: pereant alii, qui talia factent!
At mihi cor titubat sapientem propter Ulixem –
Infelix! procul a sociis tolerat cruciatus
Insula in ambiflua, medium qua prominet alti.
Insula silvigera est; aedes diva incolit intus,
Filia fatiferi Atlantis, qui cuncta profunda
Novit et ipse gerit longas magnasque columnas,
Quae caelum et terram seiungunt. Atque querentem
Illius afflictum retineri filia gaudet.
Vocibus et blandis et dulcibus illicit illum,
Ut patriae obliviscatur; sed tristis Ulixes
Fumum iterum patriae cognoscere gestit amatae.
Proximus excessu desiderat – haud tibi cor nunc

Torquetur, pater? Anne tibi sacra nulla litabat
Graiorum ad naves indulgens Ilio in ampla?
Quare adeo, mi summe pater, tu irascere Ulixi?»
Tunc respondit ei divinus nubiliger sic:
«Quale, puella, tuo verbum secessit ab ore?
Quomodo divini et celsi obliviscar Ulixis,
Qui superat cunctos homines, qui munera sacra
Dis dedit, arva quibus celebrantur vasta superne?
Terrivehens Neptunus ei suscenset ob orbum
Lumine Cyclopem, cuius vis maxima habetur.
Filia Phorcynos rapido rectoris in alto
In patula peperit Neptuno iuncta caverna
Aequideum Polyphemon amore accensa Thoosa.
Postilla tellurimovens Neptunus Ulixem
Nequaquam interimit, patria sed pellit amoena.
Ast agedum cuncti reditum curemus Ulixis,
Ocius ut patriam videat: Neptunus omittet
Iram; non poterit cunctis caelestibus unus
Invitis, quamquam validus, subsistere divis.»
Tum respondit ei vultu dea glauca Minerva:
«Regnantes inter princeps, pater alte Saturni!
Si reditus reliquisque deis tibique, optime, cordi est,
Ut patriamque domumque cito cito pergat Ulixes,
Mercurium extemplo ductorem atque Argeiphonten
Insulam in Ogygiam mittamus, uti benecomptae
Consilium nymphae certum communicet: illi
Denique adhuc profugo patriam licet ire dolenti.
Ast Ithacen ibo natum impulsura animumque
Iniectura bonum: longis decorata capillis
Iussu Telemachi forum adibit et omnibus inter

Turba procis dicet bubus pecudumque caterva.
Dein Spartamque Pylumque patris reditum exploratum
Pulviferam adveniat, numquid cognoscere possit.
Atque ita gloria ei mortalibus attribuetur.» ⊗

Exspectante dein sol albus cessit Ulixe,
Et subito appellat Phaeaces remiamantes,
Sic haec dicta dedit cumprimis Alcinoo illi:
«Cunctorum populûm princeps qui es maximus, audi!
Mittite me illaesum domum et hinc valeatis, amici!
Omnia sunt perfecta mihi, quae mente volebam:
Praesidium comitum, mera dona, quibus volo divis
Prospera vota – atque o utinam bene coniugis almae
Inveniamque iterum aspectum integrosque sodales.
Sed remanete et tunc sponsas hilarate tenellas
Ac teneros pueros; divis virtute beari
Contingat varia – ne clades battuat almos!» ⊗

Quando terrivehens Neptunus id audiit aure,
In Scheriam ivit, ubi Phaeaces incoluere.
Mansit ibi; propiusque ratis volat altisecans et
Ociter insulcat pelage: Neptunus adivit
Et lapidem fecit radicitus introtrusa
Nave solo ponti palma – procul iverat inde.
Verba alata dein Phaeaces remiregentes
Illa viri dixere vicissim navipotentes. ⊗

Dixerat; et pulchros tripodas numeravit et aurum
Ac pelves secum aspexit vestesque decoras.
Nil deerat; tamen is patriam conquestus inerrat

Litoribus male laetus iens pelagi altisonantis,
Acriter illacrimans. Sed eum prope sistit Athena
Custodi pecudum similis iuvenique tenello,
Non aliter quam si regali stirpe creatus
Esset – et ille quidem est duplici velatus abolla.
Sub pedibusque gerit soleas manibusque sarissam.
Cum vidisset eam, valde gaudebat Ulixes
Atque deae propians haec dicta alata locutus
Edidit: «O salve, quisquis versaris, amice!» ⊗

Parvam, sodales, pendite barbiton
Me pone sacra altaria mortuo,
    Nonnullius qua serta, mortis
        Signa, nitent obitae puellae.

Et tutor harpam gratus euntibus
Ostendit inde et perstrepit infula,
    Quae rubra, chordarum ligamen,
        Sub rutilis fidibus movetur.

Tum «saepe» mirans «sponte polo rubro
Tintinnat harpa suave ut apum sonus;
    Quam sentiunt ultro iocantes
        Parvuli et attonitas corollas.» ⊗

Per dumeta mero cum vaga lumine
Spargit luna graves candida caespites
    Cantat lusciniusque,
        Tristis per frutices meo.

Laetam te celebro deinde, canens avis,
In nido tibi cum femina concubet
    Cantantique marito
        Centum praebeat oscula.

Umbratae viridi fronde canunt aves
Ambae delicias; nec maneo, sed heu!
    Atra arbusta requiro,
        Manat solaque lacrima.

Quando te, facies, invenio meram
Terra, quae penetras cor mihi lucide?
    Rursus lacrima sola
        Malas acrius involat. ⊗

Dido et Aeneas

Urbs antiqua fuit, Tyrii tenuere coloni,
Dives opum, felix Karthago, asperrima belli;
Condidit hanc Dido regina ac dirigit urbem.
Qualis apes Hyblaea suis bona perstrepit alis
Pascua et in variis desudat floribus, ingens
Fervet opus: fervet populi pars ducere muros
Molirique arcem et manibus subvolvere saxa,
Pars optare locum tecto et concludere sulco.
Iura magistratusque legunt sanctumque senatum;
Hic portus alii effodiunt; hic apta theatris
Fundamenta locant alii immanesque columnas
Rupibus excidunt, scaenis decora alta futuris.
Interea Aeneas Medium Mare classe tenebat:
Late e conspectu Siculae telluris in altum
Vela dabant profugi et spumas salis aere ruebant.
Ut pelagus secuere rates, nec iam amplius ulla
Apparet tellus, maria undique et undique caelum,
Olli caeruleus supra caput astitit imber
Noctem hiememque ferens et inhorruit unda tenebris.
Cuncti continuo venti velut agmine facto,
Qua data porta, fremunt et terras turbine perflant.
Incubuere mari totumque a sedibus imis
Una Eurusque Notusque ruunt creberque procellis
Africus et vastos volvunt ad litora fluctus:
Insequitur clamorque virum stridorque rudentum.
Eripiunt subito nubes caelumque diemque
Teucrorum ex oculis; ponto nox incubat atra.
Intonuere poli et crebris micat ignibus aether,
Praesentemque viris intentant omnia mortem.

Extemplo Aeneae solvuntur frigore membra:
Ingemit et duplices tendens ad sidera palmas
Talia voce refert: «O terque quaterque beati,
Quis ante ora patrum Troiae sub moenibus altis
Contigit oppetere! O Danaum fortissime gentis
Tydide! Mene Iliacis occumbere campis
Non potuisse tuaque animam hanc effundere dextra,
Saevus ubi Aeacidae telo iacet Hector, ubi ingens
Sarpedon, ubi tot Simois correpta sub undis
Scuta virum galeasque et fortia corpora volvit?»
Talia iactanti stridens Aquilone procella
Velum adversa ferit fluctusque ad sidera tollit.
Franguntur remi, tum prora avertit et undis
Dat latus, insequitur cumulo praeruptus aquae mons.
Hi summo in fluctu pendent, his unda dehiscens
Terram inter fluctus aperit, furit aestus harenis.
Tres Notus abreptas in saxa latentia torquet
(Dorsum immane mari summo), tres Eurus ab alto
In brevia et Syrtes urget – miserabile visu –
Illiditque vadis atque aggere cingit harenae.
Unam, quae Lycios fidumque vehebat Oronten,
Ipsius ante oculos ingens a vertice pontus
In puppim ferit: excutitur pronusque magister
Volvitur in caput; ast illam ter fluctus ibidem
Torquet agens circum et rapidus vorat aequore vortex.
Apparent rari nantes in gurgite vasto,
Arma virum tabulaeque et Troïa gaza per undas.
Iam validam Ilionei navem, iam fortis Achatae,
Et qua vectus Abas et qua grandaevus Aletes,
Vicit hiems: laxis laterum compagibus omnes

Accipiunt inimicum imbrem rimisque fatiscunt.
Interea magno misceri murmure pontum
Emissamque hiemem sensit Neptunus et imis
Stagna refusa vadis graviter commotus et alto
Prospiciens summa placidum caput extulit unda.
Disiectam Aeneae toto videt aequore classem,
Fluctibus oppressos Troas caelique ruina.
Auxilio veniens subito tumida aequora placat
Collectasque fugat nubes solemque reducit.
Cymothoë simul et Triton annixus acuto
Detrudunt naves scopulo; levat ipse tridenti
Et vastas aperit syrtes et temperat aequor
Atque rotis summas levibus perlabitur undas.
Sic cunctus pelagi cecidit fragor, aequora postquam
Prospiciens genitor caeloque invectus aperto
Flectit equos curruque volans dat lora secundo.
Defessi Aeneadae, quae proxima litora, cursu
Contendunt petere et Libyae vertuntur ad oras.
Est in secessu longo locus: insula portum
Efficit obiectu laterum, quibus omnis ab alto
Frangitur inque sinus scindit sese unda reductos.
Hinc atque hinc vastae rupes geminique minantur
In caelum scopuli, quorum sub vertice late
Aequora tuta silent; tum silvis scaena coruscis
Desuper horrentique atrum nemus imminet umbra.
Fronte sub adversa scopulis pendentibus antrum;
Intus aquae dulces vivoque sedilia saxo,
Nympharum domus: hic fessas non vincula naves
Ulla tenent, unco non alligat ancora morsu.
Huc septem Aeneas collectis navibus omni

Ex numero subit, ac magno telluris amore
Egressi optata potiuntur Troes harena
Et sale tabentes artus in litore ponunt.
Ac primum silici scintillam excudit Achates
Suscepitque ignem foliis atque arida circum
Nutrimenta dedit rapuitque in fomite flammam.
Tum Cererem corruptam undis Cerealiaque arma
Expediunt fessi rerum frugesque receptas
Et torrere parant flammis et frangere saxo.
Aeneas scopulum interea conscendit et omnem
Prospectum late pelago petit, Anthea si qua
Iactatum vento videat Phrygiasque biremes
Aut Capyn aut celsis in puppibus arma Caïci.
Attonitus tanto miserarum turbine rerum
«Iuppiter o!» dicit «si te non falsa precamur,
Nec te, magne pater, nostri pudet esse patronum,
Aut fer opem nobis aut nos quoque conde sepulcro!»
Ille notam fulgore facit tonitruque secundo:
Navem in conspectu nullam, sed litore cervos
Prospicit errantes; hos tota armenta sequuntur
A tergo, et longum per valles pascitur agmen.
Constitit hic arcumque manu celeresque sagittas
Corripuit, fidus quae tela gerebat Achates,
Ductoresque ipsos primum capita alta ferentes
Cornibus arboreis sternit, tum vulgus et omnem
Miscet agens telis nemora inter frondea turbam;
Nec prius absistit, quam septem ingentia victor
Corpora fundat humi et numerum cum navibus aequet.
Hinc portum petit et socios partitur in omnes;
Vina, amplis quae rite cadis oneraverat, heros

Dividit et dictis maerentia pectora mulcet:
«O socii – neque enim ignari sumus ante malorum –
O passi graviora, dabit deus his quoque finem.
Vos et Scyllaeam rabiem penitusque sonantes
Accestis scopulos vos et Cyclopea saxa
Experti: revocate animos maestumque timorem
Mittite; forsan et haec olim meminisse iuvabit.
Durate et vosmet rebus servate secundis!»
Talia voce refert curisque ingentibus aeger
Spem vultu simulat, premit altum corde dolorem.
Illi se praedae accingunt dapibusque futuris:
Tergora deripiunt costis et viscera nudant;
Pars in frusta secant verubusque trementia figunt;
Litore aëna locant alii flammasque ministrant.
Tum victu revocant vires fusique per herbam
Implentur veteris Bacchi pinguisque ferinae.
Postquam exempta fames epulis mensaeque remotae,
Amissos longo socios sermone requirunt
Spemque metumque inter dubii, seu vivere credant
Sive extrema pati nec iam exaudire vocatos.
Praecipue pius Aeneas nunc acris Oronti,
Nunc Amyci casum gemit et crudelia secum
Fata Lyci fortemque Gyan fortemque Cloanthum;
Maius opus dehinc magnanimo sub pectore volvens
Gratos caespitibus superum mandabat honores.
Viscera diripuit flammisque arisque remittens
Et vina effudit pateris et dona Lyaei;
Tura ignes adolent, onerata altaria fumant.
Ingenti et clara Aeneas supereminet omnes
Virtute excellens, pro vitae numina dono

Exorat summisque Iovem cum laudibus effert.
Et iam finis erat, cum Iuppiter aethere summo
Dispiciens mare velivolum terrasque iacentes
Litoraque et latos populos sic vertice caeli
Constitit et Libyae defixit lumina regnis.
Atque illum tales iactantem pectore curas
Tristior et lacrimis oculos suffusa nitentes
Alloquitur Venus: «O qui res hominumque deumque
Aeternis regis imperiis et fulmine terres,
Quid meus Aeneas in te committere tantum,
Quid Troes potuere, quibus tot funera passis –
Cuius ob iram? – omnis terrarum clauditur orbis?
Hoc equidem occasum Troiae tristesque ruinas
Solabar fatis contraria fata rependens;
Nunc eadem fortuna viros tot casibus actos
Insequitur. Quem das finem, rex magne, laborum?
Nos, tua progenies, caeli quibus annuis arcem,
Navibus – infandum – amissis, heu! cuius ob iram
Prodimur ac totis longe disiungimur oris?
Hic pietatis honos? Sic nos in sceptra reponis?»
Olli subridens hominum sator atque deorum
Vultu, quo caelum tempestatesque serenat,
Oscula libavit natae, tum talia fatur:
«Parce metu: immensa est finemque potentia caeli
Non habet, et quidquid superi voluere, peractum est.
Crede mihi, Cytherea, manent immota tuorum
Fata tibi! Cernisne urbem Karthaginis altam
Didonemque bonam reginam? Filius illam
Uxorem ducet regnumque perenne tenebit.
Sublimemque suo tolles ad sidera caeli

Tempore magnanimum Aenean; sententia perstat!
Et puer Ascanius, cui nunc cognomen Ïulo
Additur (Ilus erat, dum res stetit Ilia regno),
Officium explebit regnumque ab sede paterna
Transferet: Italiam multa vi muniet olim.
Huic ego nec metas rerum nec tempora ponam,
Imperium sine fine dabo, sine fine manebit.
Sic placitum!» Dedit amplexus atque oscula natae
Fixit et inde satum Maia demisit ab alto,
Ut terra utque nova Karthaginis arce pateret
Hospitium Teucris, ne fati nescia Dido
Finibus arceret: volat ille per aëra magnum
Remigio alarum ac Libyae citus astitit oris.
Et iam iussa facit, ponuntque ferocia Poeni
Corda volente deo; in primis regina quietum
Accipit in Teucros animum mentemque benignam.
At pius Aeneas per noctem plurima volvens,
Ut primum lux alma data est, exire locosque
Explorare novos, quas vento accesserit oras,
Quaerere constituit sociisque exacta referre.
Classem in convexo nemorum sub rupe cavata
Arboribus clausam circum atque horrentibus umbris
Occulit; ipse uno graditur comitatus Achate.
Corripuere viam interea, qua semita monstrat;
Iamque ascendebant collem, qui plurimus urbi
Imminet adversasque aspectat desuper arces.
Miratur molem Aeneas, magalia quondam,
Miratur portas strepitumque et strata viarum.
«O fortunati, quorum iam moenia surgunt!»
Aeneas ait et fastigia suspicit urbis;

Cum comite in turbam se infert neque cernitur ulli.
Lucus in urbe fuit media, laetissimus umbra,
Quo primum iactati undis et turbine Poeni
Effodere loco signum, quod regia Iuno
Monstrarat, caput acris equi; sic nam fore bello
Egregiam et facilem victu per saecula gentem.
Hic templum Iunoni ingens Sidonia Dido
Condebat, donis opulentum et numine divae,
Aerea cui gradibus surgebant limina nexaeque
Aere trabes, foribus cardo stridebat aënis.
Hoc primum in luco nova res oblata timorem
Leniit, hic primum Aeneas sperare salutem
Ausus et afflictis melius confidere rebus.
Namque sub ingenti lustrat dum singula templo
Cum fido socio, dum, quae fortuna sit urbi,
Artificumque manus navas operumque laborem
Miratur, videt Iliacas ex ordine pugnas
Bellaque iam fama totum vulgata per orbem,
Atridas Priamumque et saevum ambobus Achillem.
Constitit et lacrimans «Quis iam locus,» inquit «Achate,
Quae regio in terris nostri non plena laboris?
En Priamus! Sunt hic etiam sua praemia laudi,
Sunt lacrimae rerum et mentem mortalia tangunt.
Solve metus; feret haec aliquam tibi fama salutem.»
Sic ait atque animum picturis pascit amaris
Multa gemens largoque umectat flumine vultum.
Namque videbat, uti bellantes Pergama circum
Hac fugerent Grai, premeret Troiana iuventus,
Hac Phryges, instaret curru cristatus Achilles.
Nec procul hinc Rhesi niveis tentoria velis

Agnoscit lacrimans, primo quae prodita somno
Tydides multa vastabat caede cruentus
Ardentesque avertit equos in castra, priusquam
Pabula gustassent Troiae Xanthumque bibissent.
Parte alia fugiens amissis Troïlus armis
Infelix puer atque impar congressus Achilli
Fertur equis curruque haeret resupinus inani
Lora tenens tamen; huic cervixque comaeque trahuntur
Per terram et versa pulvis inscribitur hasta.
Interea ad templum non aequae Palladis ibant
Crinibus Iliades passis peplumque ferebant
Suppliciter tristes et tusae pectora palmis;
Diva solo fixos oculos aversa tenebat.
Ter circum Iliacos raptaverat Hectora muros
Exanimumque auro corpus vendebat Achilles.
Tum vero ingentem gemitum dat pectore ab imo,
Ut spolia, ut currus utque ipsum corpus amici
Tendentemque manus Priamum conspexit inermes.
Se quoque principibus permixtum agnovit Achivis
Eoasque acies et nigri Memnonis arma.
Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis
Penthesilea furens mediisque in milibus ardet
Aurea subnectens exsertae cingula mammae
Bellatrix audetque viris concurrere virgo.
Haec dum Dardanio Aeneae miranda videntur,
Dum stupet obtutuque haeret defixus in uno,
Dido se media subito tulit obvia silva
Virginis os habitumque gerens et virginis arma
Spartanae vel qualis equos Threïssa fatigat
Harpalyce volucremque fuga praevertitur Hebrum.

Namque umeris de more habilem suspenderat arcum
Venatrix dederatque comam diffundere ventis
Nuda genu nodoque sinus collecta fluentes.
Illius aspectu cedat seu proximus instet,
Anxius ut iuvenis dubium stupet, inscius ipsi.
Altius acceptae quam mira potentia flammae
Fortiter incendit! Vacuus manet omine sensus.
Incipit effari mediaque in voce resistit;
Tum tandem Aeneas dictis ita turbidus infit:
«O quam te memorem, virgo? Namque haud tibi vultus
Mortales, haud os hominem indicat: o, dea certe!
An Phoebi soror an nympharum sanguinis una?
Sis felix nostrumque leves, quaecumque, laborem
Et, quo sub caelo tandem, quibus orbis in oris
Iactemur, doceas. Ignari hominumque locorumque
Erramus vento huc vastis et fluctibus acti:
Multa tibi ante aras nostra cadet hostia dextra.»
Subridens illi pulcherrima dixit Elissa:
«Principibus Tyrium mos est gestare pharetram
Purpureoque alte suras vincire cothurno.
Iugera Poena vides, Tyrios, Karthaginis urbem;
Illa ego sum Dido, regni regina recentis.
Mi coniunx Sychaeus erat ditissimus agri
Phoenicum et magno miserae dilectus amore;
Me pater intactam dederat primisque iugarat
Ominibus. Sed regna Tyri germanus habebat
Pygmalion, scelere ante alios immanior omnes.
Quos inter medios venit furor: ille Sychaeum
Impius ante aras atque auri caecus amore
Clam ferro incautum superat securus amorum

Germanae factumque diu celavit et aegram
Multa malus simulans vana spe lusit amantem.
Ipsa sed in somnis inhumati venit imago
Coniugis ora modis attollens pallida miris;
Crudeles aras traiectaque pectora ferro
Nudavit caecumque domus scelus omne retexit.
Tum celerare fugam patriaque excedere suadet
Auxiliumque viae veteres tellure recludit
Thesauros, ignotum argenti pondus et auri.
His commota fugam celerem sociosque parabam;
Conveniunt, quibus aut odium crudele tyranni
Aut metus acer erat; naves, quae forte paratae,
Corripiunt onerantque auro; portantur avari
Pygmalionis opes pelago: dux femina facti.
Venimus in portus, ubi nunc ingentia cernis
Moenia surgentemque novae Karthaginis arcem,
Mercatique solum, facti de nomine Byrsam,
Taurino quantum possent circumdare tergo.
Sed vos qui tandem quibus aut venistis ab oris
Quove tenetis iter?» Quaerenti talibus ille
Suspirans imoque trahens a pectore vocem:
«Nos Troia antiqua, si vestras forte per aures
Troiae nomen iit, diversa per aequora vectos
Forte sua Libycis tempestas appulit oris.
Sum pius Aeneas, raptos qui ex hoste penates
Classe veho mecum, fama super aethera notus.
Bis denis Phrygium conscendi navibus aequor
Matre dea monstrante viam data fata secutus;
Vix septem convulsae undis Euroque supersunt.
Nunc ignotus egens Libyae deserta peragro.

O regina, novam cui condere Iuppiter urbem
Iustitiaque dedit gentes frenare superbas,
Temet nos miseri, ventis maria omnia vecti,
Oramus, prohibe infandos a navibus ignes,
Parce pio generi et propius res aspice nostras;
Quassatam ventis liceat subducere classem.
Non nos aut ferro Libycos populare penates
Venimus aut raptas ad litora vertere praedas;
Non ea vis animo nec tanta superbia victis.»
Tum breviter Dido vultum demissa profatur:
«Quisquis es, haud, credo, invisus caelestibus auras
Vitales carpis, Tyriam qui adveneris urbem.
Quis genus Aeneadum et Troiam quis nesciat altam
Virtutesque virosque aut tanti incendia belli?
Non obtusa adeo gestamus pectora Poeni,
Nec tam aversus equos Tyriis Sol iungit ab oris.
Namque tibi reduces socios classemque relatam
Nuntio et in tutum versis aquilonibus actam.
Solvite corde metum, Teucri, secludite curas!
Auxilio veniam vobis miserisque medebor:
Quare agite, Aenea, salvi concedite mecum,
Pergite et, o clari, mea nunc ad regna venite!»
Dixit et in templum forma pulcherrima Dido
Incessit magna populi veniente caterva.
Illam omnis tectis et agris effusa iuventus
Turbaque miratur matrum et prospectat euntem
Attonitis inhians animis, ut regius ostro
Velet honos leves umeros, ut fibula crinem
Auro internectat, capite ut gerat ipsa tiaram
Atque coronalem fixo diademate laurum.

Qualis in Eurotae ripis aut per iuga Cynthi
Exercet Diana choros, quam mille secutae
Hinc atque hinc glomerantur Oreades; illa pharetram
Fert umero gradiensque deas supereminet omnes:
Talis erat Dido, talem se laeta ferebat
Per medios instans operi regnisque serenis.
Aeneae tacitum pertemptant gaudia pectus,
Cum foribus divae media testudine templi
Saepta armis solioque alte subnixa resedit
Gemmiferaque manu sceptrum regale tenebat:
Iura dabat legesque viris operumque laborem
Partibus aequabat iustis aut sorte trahebat.
Dixerat, et nymphe ritu succincta Dianae,
Una ministrarum, fusis utrimque capillis,
Incessit cultoque tulit praedivitis aulae
Altari pateras, felicia dona, peramplas:
Naides has pomis et odoro flore repletas
Sacrarunt, sospesque suo Bona Copia cornu est.
Tum subito Aeneas concursu accedere magno
Anthea Sergestumque videt fortemque Cloanthum
Teucrorumque alios, ater quos aequore turbo
Dispulerat penitusque alias avexerat oras.
Obstupuit simul ipse, simul perculsus Achates
Laetitiaque metuque; parant coniungere dextras.
Restitit Aeneas largaque in luce refulsit
Os umerosque deo similis; namque ipsa decoram
Caesariem nato genetrix lumenque iuventae
Purpureum et laetos oculis afflarat honores:
Quale manus addunt ebori decus aut ubi flavo
Argentum Pariusve lapis circumdatur auro.

Nunc iterum alloquitur reginam Troïus heros
Ut rex ipse, suorum ut dux pastorque virorum:
«O sola infandos Troiae miserata labores,
Quae nos reliquias Danaum terraeque marisque
Omnibus exhaustos iam casibus, omnium egenos
Urbe, domo socias, grates persolvere dignas
Non opis est nostrae, Dido, nec quicquid ubique est
Gentis Dardaniae, magnum quae sparsa per orbem.
Accipe daque fidem: sunt nobis fortia factis
Pectora, sunt animi et rebus spectata iuventus.
Di tibi, si qua pios respectant numina, si quid
Usquam iustitia est et mens sibi conscia recti,
Praemia digna ferant. Quae te tam laeta tulerunt
Saecula, qui tanti talem genuere parentes!
In freta dum fluvii current, dum montibus umbrae
Lustrabunt convexa, polus dum sidera pascet,
Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt.»
Et postquam Phoenissa orantem ex agmine sensit
Dardanium Aenean, vera haud illusit imago;
Namque omnes super excellens atque altior ibat
Et late regalem oculis spargebat honorem
Sidereis. Illa os nitidum frontemque decoram
Iamdudum et totum lustrabat lumine corpus;
Scilicet obstupuit verbis, sic ore locuta est:
«Quis te, nate dea, per tanta pericula casus
Insequitur? Quae vis immanibus applicat oris?
Atque equidem Teucrum memini Sidona venire
Finibus expulsum patriis, nova regna petentem
Auxilio Beli; genitor tum Belus opimam
Vastabat Cyprum et victor dicione tenebat.

Tempore iam ex illo casus mihi cognitus urbis
Troianae nomenque tuum regesque Pelasgi.
Ipse hostis Teucros insigni laude ferebat
Seque ortum antiqua Teucrorum a stirpe volebat.
Me quoque per multos similis fortuna labores
Iactatam hac demum voluit consistere terra.
Non ignara mali miseris succurrere disco:
Vos certe, Aenea, fortissime Troiugenarum,
Accipio agnoscoque libens opibusque iuvabo.
Vultis et his mecum pariter considere regnis,
Urbem, quam statuo, vestra est, subducite naves;
Tros Tyriusque mihi nullo discrimine habetur.
Ne petite auxilium, sed sumite prorsus, amici,
Vestras nec dubie, quas haec habet urbs, ita vires
Ducite! Communis rerum status iste mearum est –
Gratia, dis, felix et inextricabile foedus.
Robora sint votis mea convenientia vestris!»
Sic memorat; simul Aenean in regia ducit
Tecta, simul divum templis indicit honorem.
Nec minus interea sociis ad litora mittit
Viginti tauros, magnorum horrentia centum
Terga suum, pingues centum cum matribus agnos.
Postquam regales aditus intravit et una
Optimus Aeneas, sequitur quem fidus Achates,
Dehinc Tyrii mixtique Phryges, tum splendida lato
Applausu et celebri completur regia coetu.
Extemplo effusae studio matresque nurusque
Longaevique patres stabant iuvenumque cohortes
Pulchra revisentes Troianae corpora gentis.
Ante omnes magnum Aenean cupidoque notabant

Altum animo genus et praestantem frontis honorem.
Et domus interior pollenti splendida luxu
Instruitur, mediisque parant convivia tectis:
Arte laboratae vestes ostroque superbo,
Ingens argentum mensis caelataque in auro
Fortia facta patrum, series longissima rerum
Per tot ducta viros antiqua ab origine gentis.
Aeneas (neque enim patrius consistere mentem
Passus amor) rapidum ad naves praemittit Achaten,
Ascanio ferat haec ipsumque ad moenia ducat:
Omnis in Ascanio cari stat cura parentis;
Vadat et Andromachae quondam data munera, vestes
Intextas auro gerat et, quod saepe solebat,
Dum res Troianae stabant, circumdare collo,
Auratum gemmis circumsaeptumque monile,
Praeterea magnum cratera, in pignus amoris
Quem Priamus patri Anchisae donaverat olim.
Ferre iubet pallam signis auroque rigentem
Et circumtextum croceo velamen acantho,
Vellera praeterea pulchra argentique corollam
Et citharam auratam plectroque et pectine eburno.
Haec celerans iter ad naves tendebat Achates.
Iamque ibant dicto parentes; dona superbi
Regia portabant Tyriis duce semper Achate.
Cum veniunt, iam se aulaeis regina decoris
Aurea composuit sponda mediamque locavit.
Nunc pater Aeneas et nunc Troiana iuventus
Congreditur stratoque super discumbitur ostro.
Praecipue felix, fato devota futuro,
Expleri mentem nequit ardescitque tuendo

Phoenissa et pariter puero Aeneaque movetur.
Ille ubi complexu Aeneae colloque pependit
Et magnum cari implevit genitoris amorem,
Reginam petit: haec oculis, haec pectore toto
Haeret et interdum gremio fovet; augurat ipsa,
Felici insidat quantus deus; hic memor inde
Matris Acidaliae paulatim abolere Sychaeum
Incipit et vivo temptat praevertere amore
Iam pridem resides animos desuetaque corda.
Perpetuo bibulis Dido spectabat Ïulum
Luminibus vultum admirans moresque decentes
Et graviter puerili ex ore cadentia verba
Maturumque animum ante annos et multa rogabat
Permixtas referens voces; dehinc oscula figens
Dulcia complexum manibus iunctumque fovebat
Et nimium exsultans felicem et munere divum
Donatum Aenean pro tali prole ferebat.
Postquam prima quies epulis mensaeque remotae,
Crateras magnos statuunt et vina coronant.
Fit strepitus tectis, vocemque per ampla volutant
Atria; dependent lychni laquearibus aureis
Incensi et noctem flammis funalia vincunt.
Hic regina gravem gemmis auroque poposcit
Implevitque mero pateram, quam Belus et omnes
A Belo soliti; tum facta silentia tectis:
«Iuppiter, hospitibus nam te dare iura loquuntur,
Hunc laetum Tyriisque diem Troiaque profectis
Esse velis nostrosque huius meminisse minores.
Adsit laetitiae Bacchus dator et bona Iuno;
Et vos, o, coetum, Tyrii, celebrate faventes.»

Dixit et in mensam laticum libavit honorem
Primaque libato summo tenus attigit ore,
Tum Bitiae dedit increpitans; ille impiger hausit
Spumantem pateram et pleno se proluit auro,
Post alii proceres. Cithara crinitus Ïopas
Personat aurata, docuit quem maximus Atlas.
Hic canit errantem lunam solisque labores,
Unde hominum genus et pecudes, unde imber et ignes,
Arcturum pluviasque Hyadas geminosque Triones,
Quid tantum Oceano properent se tingere soles
Hiberni, vel quae tardis mora noctibus obstet;
Ingeminant plausu Tyrii, Troesque sequuntur.
Et sospes vario noctem sermone trahebat
Dido felicemque merumque bibebat amorem
Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa;
Nunc quibus Aurorae venisset filius armis,
Nunc quales Diomedis equi, nunc quantus Achilles.
Annuit Aeneas fortique ita voce locutus:
«Flebile principium melior fortuna secuta est:
Hanc utinam possem tibi gratificare sine illo!
Ordine nunc repetam neu longa ambage morer vos:
Ossa cinisque iacent, memori quos mente requiris;
Et quota pars rerum misere periere mearum!»
Sic pater heroos intento corde labores
Fataque narrabat divum cursusque docebat.
Haec ubi dicta, dapes iubet et sublata reponi
Pocula gemmatoque viros locat ipsa sedili
Praecipuumque toro et villosi pelle leonis
Accipit Aenean solioque invitat eburno.
Nunc plausus per tecta movent, et turba deorum

In medium affertur summis cum vocibus altos
Perlata ad caelos: ante omnes gratior unus
Aeneas duplices mittebat ad aethera palmas
Et puerum pauca ore dabat complexus Ïulum:
«Nate, in quo spes una patris, per tanta dolorum
Quem variis actus bellis discrimina duxi,
Ecce inventa quies, ecce illa extrema malorum
Aerumnis factura modum acceptissima semper
Atque optata dies, tibi quam meminisse futuram
Iam memini dis auspicibus in fata vocatus.»
Dehinc sese ad gentem duplicem volvebat amico
Continuans vultu et placida sic voce locutus:
«O socii, per dura ac densa pericula vecti,
Per tantos bellorum aestus tantosque furores
Armorum, per totque hiemes, per quicquid acerbum,
Horrendum, grave, triste, ingens, per quicquid iniquum,
Infaustum et crudele foret, convertite mentem
In melius: iam finis adest: hic meta malorum
Stabit, et optatam Tyria cum gente quietem
Iungemus: terras et caelum et sidera testor,
Qui vos tantorum eripui de clade malorum,
Idem ego sub maiora potens vos praemia ducam.
Hospitibus vobis, Tyrii, tibique, optima Dido,
Laudes et grates dignae peragentur in aevum!
Immo ita sit, iamiam crescat bona civibus, opto,
Urbs;» ait «adveniens equidem modo gaudia cepi!»
Et plausus omnes iterum per tecta movebant.
Tum lecti iuvenes certatim escaeque magistri
Viscera tosta parant taurorum onerantque canistris
Praemia largificae Cereris Bacchumque ministrant:

Instaurant epulas et mensae grata secundae
Dona ferunt cumulantque onerata prandia lance.
Vescitur Aeneas simul et Troiana iuventus
Perpetui tergo bovis et fumantibus extis.
Dat manibus crystallus aquas, et rite ministri
Innumeri magno distinguunt ordine curas:
Pars dapibus reficit mensas, pars pocula miscet
Craterasque replet, nunc hac, nunc volvitur illac
Turba frequens varios miscetque per atria motus.
Postquam exempta fames et amor compressus edendi,
Conticuere omnes factoque hic fine quierunt.
Lux subit, et primo feriente cacumina sole
Discedunt proceres: laetantur et exhilarantur.
At Phoenissa gravi iamdudum saucia flamma
Corpore alit toto veneres et carpitur igne.
Multa viri virtus animo multusque recursat
Gentis honos: haerent infixi pectore vultus
Verbaque, nec placidum membris dat cura soporem.
Spes tamen obscenas animo demittere non est
Ausa suo vigilans. Tacita resoluta quiete
Saepe videt, quod amat; visa est quoque iungere amato
Corpus et erubuit, quamvis sopita iacebat.
Somnus abit: silet illa diu repetitque quietis
Ipsa suae speciem, dubiaque ita mente profatur:
«Me miseram! Rabidae quid vult sibi noctis imago?
Quamque velim rata sit! Cur haec ego somnia vidi?
Pro Venus et tenera volucer cum matre Cupido,
Gaudia quanta tuli! Quam me manifesta libido
Contigit! Ut iacui totis resoluta medullis!
Ut meminisse iuvat! Quamvis brevis illa voluptas

Noxque fuit praeceps et coeptis invida nostris. 560*n*
Quid mihi significant ergo mea visa? Quod autem 560*o*
Somnia pondus habent? An habent et somnia pondus?» 560*p*
Postera Phoebea lustrabat lampade terras
Umentemque Aurora polo dimoverat umbram,
Cum sic unanimam alloquitur male sana sororem:
«Anna soror, quae me suspensam insomnia vexat!
Quis novus hic nostris successit sedibus hospes, 565
Quem sese ore ferens, quam forti pectore et armis!
Credo equidem – nec vana fides – genus esse deorum.
Degeneres animos timor arguit: heu, quibus ille
Iactatus fatis! Quae bella exhausta ferebat!
Si mihi non animo fixum immotumque sederet, 570
Ne cui me vinclo vellem sociare iugali,
Postquam primus amor deceptam morte fefellit,
Si non pertaesum thalami taedaeque fuisset –
Huic uni certe potero succumbere amori.
Anna, fatebor enim, miseri post fata Sychaei 575
Coniugis et sparsos fraterna caede penates
Solus hic inflexit sensus animumque labantem
Impulit: agnosco veteris vestigia flammae!»
Sic effata sinum lacrimis implevit obortis.
Anna refert: «O luce magis dilecta sorori, 580
Solane perpetua maerens carpere iuventa
Nec dulces natos Veneris nec praemia noris?
Id cinerem aut manes credis curare sepultos?
Esto! Aegram nulli quondam flexere mariti,
Non Libyae, non ante Tyro: nec dulcis Ïarbas 585
Ductoresque alii, quos Africa terra triumphis
Dives alit – placitone etiam pugnabis amori?

Nec venit in mentem, quorum consederis arvis?
Hinc Gaetulae urbes, genus insuperabile bello,
Et Numidae infreni cingunt et inhospita Syrtis.
Dis equidem auspicibus reor et Iunone secunda
Hunc cursum Iliacas vento tenuisse carinas.
Quam tu urbem, soror, hanc cernes, quae surgere regna
Coniugio tali! Teucrum comitantibus armis
Punica se quantis attollet gloria rebus!
Tu modo posce deos veniam sacrisque litatis
Indulge hospitio causasque innecte manendi!»
His dictis incensum animum inflammavit amore
Spemque dedit dubiae menti solvitque pudorem.
Principio delubra adeunt pacemque per aras
Exquirunt; mactant lectas de more bidentes
Legiferae Cereri Phoeboque patrique Lyaeo,
Iunoni ante omnes, cui vincla iugalia curae.
Ipsa tenens dextra pateram pulcherrima Dido
Candentis vaccae media inter cornua fundit
Aut ante ora deum sanctas spatiatur ad aulas
Instauratque diem donis pecudumque reclusa
Pectora perscrutans divinitus immolat exta.
Uritur assidue Dido totaque vagatur
Urbe et amans amens silvas saltusque peragrat.
Nunc media Aenean secum per moenia ducit
Sidoniasque ostentat opes urbemque paratam;
Incipit effari mediaque in voce resistit.
Nunc eadem labente die convivia quaerit
Iliacosque iterum vecors audire labores
Exposcit pendetque iterum narrantis ab ore.
Post ubi digressi, lumenque obscura vicissim

Luna premit, suadentque cadentia sidera somnos,
Sola domo maeret vacua stratisque relictis
Incubat: illum absens absentem auditque videtque;
Aut gremio Ascanium genitoris imagine capta
Detinet, immensum si fallere possit amorem.
Erubuere genae, totoque excanduit ore,
Utque solet ventis alimenta assumere, quaeque
Magna sub inducta viguit scintilla favilla,
Crescere et in nimias agitata insurgere vires,
Ardet egens Dido traxitque per ossa furorem:
«Communem hunc» secum «populum paribusque regamus
Auspiciis; liceat Phrygio nupsisse marito
Dotalesque suae Tyrios permittere dextrae!
Carum ego cum rebus, quas totus possidet orbis,
Aenean mutasse velim, quo coniuge felix
Tum dis grata ferar, tum vertice sidera tangam.
Ergo ego, quae fueram non reiectura petentem,
Ipsa petam? Poterisne loqui? Poterisne fateri?
Coget amor, potero; vel, si pudor ora tenebit,
Littera celatos arcana fatebitur ignes.»
Hoc placet, haec dubiam vicit sententia mentem;
In latus erigitur cubitoque innixa sinistro
«Viderit: immensos» inquit «fateamur amores.
Ei mihi! Quo labor? Quem mens mea concipit ignem?»
Et meditata manu componit verba trementi:
Dextra tenet ferrum, vacuam tenet altera ceram.
Incipit et dubitat; scribit damnatque tabellas;
Et notat et delet; mutat culpatque probatque
Inque vicem sumptas ponit positasque resumit.
Quid velit, ignorat; quidquid factura videtur,

Displicet; in vultu est audacia mixta pudori. 626*s*
Denique correctis incidit talia ceris: 626*t*
«Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem, 626*u*
Hanc tibi mittit amans; pudet, ah, pudet edere nomen. 626*x*
Et si, quid cupiam, quaeris, sine nomine vellem 626*y*
Posset agi mea causa meo nec cognita Dido 626*z*
Ante forem, quam spes votorum certa fuisset. 626*aa*
Esse quidem laesi poterat tibi pectoris index 626*bb*
Et color et macies et vultus et umida saepe 626*cc*
Lumina nec causa suspiria mota patenti 626*dd*
Et crebri amplexus et quae, si forte notasti, 626*ee*
Oscula sentiri non esse innoxia possent: 626*ff*
Ipsa tamen, quamvis animi grave vulnus habebam, 626*gg*
Quamvis intus erat furor igneus, omnia feci 626*hh*
(Sunt mihi di testes), ut tandem sanior essem, 626*ii*
Pugnavique diu violenta Cupidinis arma 626*kk*
Effugere infelix et plus, quam ferre salacem 626*ll*
Posse putes, ego dura tuli. Superata fateri 626*mm*
Cogor opemque tuam timidis exposcere votis: 626*nn*
Tu servare potes, tu perdere solus amantem. 626*oo*
Elige, utrum facias; non hoc inimica precatur, 626*pp*
Sed quae, cum tibi sit iunctissima, iunctior esse 626*qq*
Expetit et vinclo tecum propiore ligari. 626*rr*
Est mihi libertas tecum secreta loquendi: 626*ss*
Demus et amplexus iungamus et oscula coram! 626*tt*
Quantum est, quod desit? Miserere fatentis amorem 626*uu*
Et non fassurae, nisi cogeret ultimus ardor, 626*xx*
Neve merere meo subscribi causa sepulcro!» 626*yy*
Protinus impressa signat suspiria gemma, 626*zz*
Quam tinxit lacrimis (linguam defecerat umor), 626*aaa*

Deque suis unam famulis regina vocavit 626*bbb*
His: «Anchisiadae fer eas festina tabellas!» 626*ccc*
Venatum Aeneas, una pulcherrima Dido 627
In nemus ire parant, ubi primos crastinus ortus
Extulerit Titan radiisque retexerit orbem.
Oceanum interea surgens Aurora reliquit: 630
It portis iubare exorto delecta iuventus;
Retia rara, plagae, lato venabula ferro,
Massylique ruunt equites et odora canum vis.
Reginam thalamo exornandam ad limina primi
Poenorum exspectant, ostroque insignis et auro 635
Stat sonipes ac frena ferox spumantia mandit.
Tandem progreditur magna stipante caterva
Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo;
Cui pharetra ex auro, crines nodantur in aurum,
Aurea purpuream subnectit fibula vestem. 640
Nec non et Phrygii comites et navus Ïulus
Incedunt. Ipse ante alios pulcherrimus omnes
Infert se socium Aeneas atque agmina iungit.
Qualis ubi hibernam Lyciam Xanthique fluenta
Deserit ac Delum maternam invisit Apollo 645
Instauratque choros, mixtique altaria circum
Et Cretes Dryopesque fremunt pictique Agathyrsi;
Ipse iugis Cynthi graditur mollique fluentem
Fronde premit crinem fingens atque implicat auro,
Tela sonant umeris: haud illo segnior ibat 650
Aeneas, tantum egregio decus enitet ore.
Primum altos ventum in montes atque invia lustra:
Ecce ferae saxi deiectae vertice caprae
Decurrere iugis; alia de parte patentes

Transmittunt cursu campos atque agmina cervi 655
Pulverulenta fuga glomerant montesque relinquunt. 656
Silva vetus stabat nulla violata securi, 656*aa*
Alta, frequens trabibus, quibus omne pepercerat aevum; 656*a*
Incipit a saltu devexaque prospicit arva. 656*b*
Quo postquam venere viri, pars retia tendunt, 656*c*
Vincula pars adimunt canibus, pars pressa sequuntur 656*d*
Signa pedum cupiuntque suas acquirere laudes. 656*e*
At puer Ascanius mediis in vallibus acri 657
Gaudet equo iamque hos cursu, iam praeterit illos
Spumantemque dari pecora inter inertia votis
Optat aprum aut fulvum descendere monte leonem. 660
Concava vallis erat, quo se demittere rivi 660*a*
Assuerant pluvialis aquae: tenet ima lacunae 660*b*
Lenta salix ulvaeque leves iuncique palustres 660*c*
Viminaque et longa parvae sub harundine cannae; 660*d*
Vasta palus haec est densisque obsessa salictis. 660*aaa*
Inde furore gravis strepitus loca proxima terret: 660*bbb*
Belua grandis, aper, dumis umentibus exit 660*ccc*
Oblitus et mucis et crasso sanguine rictus 660*ddd*
Rubraque fulminea suffusus tempora flamma; 660*eee*
Qui quamquam saevit pariter rabieque fameque, 660*fff*
Acrior est rabie neque enim ieiunia curat 660*ggg*
Caede boum diramque famem finire, sed omne 660*hhh*
Vulnerat armentum sternitque hostiliter hostes. 660*iii*
Fecerat exiguas iam sol altissimus umbras: 660*kkk*
Tunc aper excitus subito violentus Ïulum 660*e*
Urget ut excussis elisi nubibus ignes. 660*f*
Fulgurei fulgent oculi, riget ardua cervix, 660*g*
Stantque velut vallum, velut alta hastilia saetae. 660*h*

Fervida cum rauco latos stridore per armos 660*i*
Spuma fluit, dentes aequantur dentibus Indis; 660*k*
Pestis ab ore venit, frondes afflatibus arent. 660*l*
Continuo gravidas segetes proculcat et herbas 660*m*
Sternit et incursu nemus, ac propulsa fragorem 660*n*
Silva dat: exclamat iuvenis praetentaque forti 660*o*
Tela tenet dextra lato vibrantia ferro. 660*p*
Ille ruit spargitque canes, ut quisque furenti 660*q*
Obstat, et obliquo latrantes dissipat ictu. 660*r*
At manus Ascanii variat, missisque duabus 660*s*
Hasta prior terra, medio stetit altera tergo. 660*t*
Ira feri mota est, nec fulmine lenius arsit: 660*u*
Emicat ex oculis, spirat quoque pectore flamma, 660*x*
Utque volat moles adducto concita nervo, 660*y*
Cum petit aut muros aut plenas milite turres, 660*z*
Aggreditur iuvenem vano impete vulnificus sus. 660*aa*
Nec mora, dum saevit, dum corpora versat in orbem 660*bb*
Stridentemque novo spumam cum sanguine fundit, 660*cc*
Vulneris auctor adest summamque irritat ad iram 660*dd*
Splendidaque adversos venabula condit in armos: 660*ee*
Iamque venenifero sanguis manare palato 660*lll*
Coeperat et virides aspergine tinxerat herbas. 660*mmm*
Gaudia testantur venientes eminus omnes 660*ff*
Qui mirabantur socii clamore secundo 660*gg*
Victricemque petunt dextrae coniungere dextram 660*hh*
Immanemque ferum multa tellure iacentem 660*ii*
Solliciti spectant neque adhuc contingere tutum 660*kk*
Esse putant, sed tela tamen sua quisque cruentat. 660*ll*
Ipse pede imposito caput exitiabile pressit 660*mm*
Atque ita «sume mei spolium, pater optime, iuris,» 660*nn*

Dixit «et in partem veniat mea gloria tecum.» 660*oo*
Protinus exuvias rigidis horrentia saetis 660*pp*
Terga dat et curvis insignia dentibus ora; 660*qq*
Illi laetitiae est cum munere muneris auctor, 660*rr*
Laudavere alii, totoque erat agmine plausus. 660*ss*
Tum pater Aeneas spolium commisit Achatae, 660*tt*
Ut propere templis victore dicaret Ïulo. 660*uu*
Interea magno misceri murmure caelum 661
Incipit, insequitur commixta grandine nimbus;
Et Tyrii proceres passim et Troiana iuventus
Dardaniusque nepos Veneris diversa per agros
Tecta metu petiere; ruunt de montibus amnes: 665
Diffugiunt comites et nocte teguntur opaca.
Speluncam Dido dux et Troianus eandem
Deveniunt; prima et Tellus et pronuba Iuno
Dant signum: niveis hinc atque hinc nuda lacertis
Cunctantem amplexu molli fovet, ille repente 670
Accepit solitam flammam suavisque medullas
Intravit cremor et calefacta per ossa cucurrit.
At prior Aeneas votis compellat Elissam: 673
«Nescis, quanta tuae dederint mihi gaudia cerae; 673*a*
Respice ad has voces et iam, precor, annue coniunx!
Umquam ego si meriti sim noctis et immemor huius, 675
Si me sceptra, domum, vinclum liquisse iugale
Senseris ingratum et non haec promissa tuentem,
Tum me non hostes iuvet evasisse fretumque.
Tu, mea lux…» inquit, sensim sub eburnea colla
Immotus cadit; erranti tunc lumine cunctas 680
Appetit uxoris dotes, fas omne nefasque.
Sublevat affixum mammae dignissima coniunx:

«Formae si tenerae nimia es dulcedine captus,»
Haec sequitur «quae non alimenta ministrat amori
Insignis tua virtus? Quid caelestis origo
Non concessa tibi? Quem maxima turba dearum
Nec dedignetur thalamis, sociare iugali
Me vinclo potuit, felicem terque beatam
Indigetis sociam! At casus felicior esto:
Si qua mihi de te suboles suscepta fuisset,»
Phoenissa «et nostris» suspirat «parvulus aulis
Luderet Aeneas, qui te magis ore referret,
Tunc equidem praegnans omnino grata videbor!»
Talibus inter se blandis contendit uterque.
Increscunt nervi, virescit ab inguine luxus:
Ingemit aeternoque potens devinctus amore
Optatos dedit amplexus placidamque petivit
Reginae infusus gremio per membra quietem.
Extemplo fulsere ignes et conscius aether
Conubiis, summoque ululârunt vertice nymphae.
Mox hymenaeus erit: nec iam meditantur amorem
Furtivum. Quid nunc species vel fabula refert?
Confestim Libyae magnas it fama per urbes
Ac praegaudenti populis sermone canebat
Venisse Aenean Troiano sanguine cretum,
Cui se pulchra viro dignetur iungere Dido.
Annuit unanimis nato Venus, inde profecto
Ipsa suas illis croceo subtegmine vestes
Induit, ipsa suam duplicem Cytherea coronam
Donat et ardentes pulchra cum coniuge gemmas.
Dignus Hymen nato Veneris, namque affuit omnis
Caelicolum coetus praestantum gaudia plena.

Et bonus Ascanius, socii sociaeque fideles,
Anna, Venus, Iuno et sanctas Hymenaeus ad aulas
Astant atque faces faustas nubentibus urunt;
Turba ruit, mixtaeque viris matresque nurusque
Et vulgus proceresque excelsa ad festa feruntur.
Carmina divino cecinerunt pectore Parcae
(His corpus tremulum complectens undique vestis
Candida purpurea talos incinxerat ora,
At roseo niveae residebant vertice vittae):
«Nunc agite, o iuvenes, tantarum in munere laudum
Cingite fronde comas et pocula porgite dextris
Communesque vocate deos, date vina volentes!»
Tunc sacer implevit dextras scyphus; ocius omnes
Inque aram laeti libant divosque precantur.
Ture sacerdotes sacrant altaria sertisque
Exornant caeduntque albas de more bidentes,
Amplifica amborum bicolor dum populus umbra
Prae templo velat comptum caput exspectantum.
Nec mora, cum plausu plebis lateque sonoro
Cornicinum cantu comitum fidibusque canoris
Laurigero iuvenum spatiantes rite sub arcu
Aeneas Didoque ineunt adytoque precari
Incipiunt, ignes Pollux undasque iugales
Praetulit, et dextrum pariter vertuntur in orbem:
Coniugio iunguntur eo propriique dicantur.
Iuppiter hic risit, tempestatesque serenae
Riserunt omnes risu Iovis omnipotentis.
Decertant subito Pallas, Victoria, Mavors,
Aeneam et sociam ut sertis lauroque coronent.
Assidue applaudunt cuncti et gratantur amici

Consortesque tenent avidisque amplexibus haerent. 738*b*
Laetitia ludisque viae choreisque fremebant: 739
Omnibus in plateis matrum chorus, omnibus aulis; 740
Ante aras terram caesi stravere iuvenci,
Glandivorique sues iugulantur ovesque bidentes
Purpureum effuso pulsantes sanguine fundum.
Ambo sistentes decorato limine templi
Munera suscipiunt populorum aptantque superbis 745
Postibus inceduntque domum longo ordine pompae.
Devexo interea propior fit Vesper Olympo.
Regia blandifluis ample circumdatur hortis;
Cernitur inde forum latum. Procul exstat ad arcem
Plena creaturis invictis ardua turris: 750
Dextra parte leo frendens ruit, illius ore
Aethera per nitidum tormenta ignita feruntur.
Laeva parte draco, centum capita oraque centum;
Mille vomit revomitque nitrato pulvere culmos.
Impete sic tanto tubuli tolluntur ad auras, 755
Vix acie ut possint oculi servare videntum.
Desiliuntque solo, ut glomeratas undique stellas
Praecipitare putes; repetito sulfure vivus
Nunc tubulis crescit splendor, nunc vertitur orbis:
Audeat hos quidam surgentes dicere soles. 760
Haec spectacula sunt valde pyrotechnica pulchra! 760*a*
Insistit medium candenti corpore cygnus: 761
Aëre compresso per mille foramina montes
Sibilat et Bacchi et mellis; iam roscidus imber
Prosilit et duplici per compita fonte recurrit.
Huc iuvat innocuam pubem spectare volando; 765
Pars dextra exhaustos avido bibit ore liquores,

Pars resupina caput fontem delibat utrumque;
Omnes eximio festum clamore salutant.
Largi mirificis satiantur odoribus ignes
Sertaque dependent tectis et ubique lyraeque
Tibiaque et cantus, animi felicia festi
Argumenta, sonant; reseratis atria valvis
Tota patent, hilari proceres instructa paratu
Reginaeque novique adeunt convivia regis:
Dona ferunt prae se, declarant gaudia vultu.
Consonat assensu populi precibusque faventum
Regia, nec tota tristis locus ullus in urbe est.
Quidam etiam personatus venit oraque Bacchi
Induit et vestes, hederis sua tempora cinctus.
Atque alia incessu simulat comptisque capillis
Et palla instructa divino sanguine natam.
Nobilis his gressus, firmati corporis exit
His habitus, superantque sales et gratia factis.
Et vultu nimium austero et cervice superba
Procedunt alii: occulti post tempora crines,
Strictior his thorax, manicae post tergora passae.
Inde choros agitare novos operaque secunda
Compositos mollesque datur producere motus.
Dido suo inducit choreas pulcherrima sponso:
Mille figuratur, varios se flectit in orbes;
Itque reditque gradum; dextra tum parte sinistra
Dat cursum cursumque movet numerisque modisque;
Seu pede suspenso, librato corpore terras
Seu quatiat, festiva placet praestantia motus;
Tunc plausus fremitusque omnes super aëra mittunt.
Ludentum triplex distinguitur ordo sedendi:

Reginae et regi atque Annae Iuloque dicatur
Circulus interior; succedit proximus illi
Troianum procerumque et quas a sanguine dicunt
Illustres; sese mansoribus ultimus offert.
Candet ebur soliis, collucent pocula mensae,
Tota domus splendet regali fulgida gaza.
Dant manibus famuli lymphas Cereremque canistris
Expediunt tonsisque ferunt mantelia villis.
Quinquaginta intus famulae, quibus ordine longam
Cura penum struere et flammis adolere penates;
Centum aliae totidemque pares aetate ministri,
Qui dapibus mensas onerent et pocula ponant.
Discubuere toris omnes et corpora tosta
Carne replent vinoque levant curasque sitimque.
Nunc illos citharae, nunc illos carmina vocum
Longave multifori delectat tibia buxi,
Nunc noctem sermone trahunt scaenasve tuentur.
Talibus atque aliis inter se tempora degunt
Longa, dehinc fremitus laetaeque per atria voces
Alta volant: strepitu ingenti tectum omne repletur.
Dant lucem flammae et lato splendore coruscant.
Consurgunt iterum cuncti citharasque sequuntur;
Ingentem plausum ingeminant seque agmine toto
Permiscent variantque pedes raptimque feruntur.
Laetitias inter metuendus fulminis ales
Ecce fenestram intrat nimio sudore patentem.
Hic loca circuitu et diversis orbibus actus
Sponsorum impendet capiti pennisque subumbrat.
Augurium Aeneas laeto clamore salutat:
«Accipio, sintque ista, precor, felicia mentis

Signa piae,» dicit «quae dat mihi pignora numen.» 818*b*
Imponit choreis finem; populoque remisso 819
Pulvinar vero amborum geniale locatur 820
Sedibus in mediis, Indo quod dente politum
Tincta tegit roseo conchyli purpura fuco;
Haec vestis priscis hominum variata figuris
Heroum mira virtutes indicat arte.
Hic secreta petit sponsae comitantis; et Anna 825
Se soror alisequam nec non et fidus Achates
Se socium praebet, famulique sequuntur euntes;
Vestibus exutis comites tot fausta precantur,
Exoptant multam subolem; nec plura, recedunt.
Impatiens Veneris thalamo se immittit uterque. 830
Coniugis hic miratus eburnum corpus ab igne
Incensusque novo sua vota reduxit ad unum:
Quam nimis est forma Dido regina superba
Praedita suspiratque sui quot militis actu
Vocibus, atque oculi stellis praeclarius ardent. 835
Ingemit et toto turbatur corpore Dido
Et mera consortem premit et tremit oscula dantem;
Mollibus hinc stratis dulcem petiere soporem.
Et iam festa novem largo conubia luxu
Attigerant celebrata dies; tum rite novellam 840
Aeneas urbem curvo signabat aratro
Fundabatque domos et amictas aggere fossas:
Felix sorte sua felices civibus annos
Mens curare fuit formandae et commoda genti.
Ecce autem – fatu mirabile – flamma micare 845
Ingens ac fulgore levi et se nubibus altis
Miscere e summo reginae vertice visa est.

Obstupuit pius Aeneas duplicesque tetendit
Ad caelum cum voce manus: «Si, Iuppiter, umquam
Gens monitis Troiana tuis terraque marique
Paruit imperiisque libens, si, numina, vestras
Et metui coluique aras, per si quid agendum est,
Quod restat, placidam felici afferte quietem
Augurio et firmate bonumque imponite finem!»
Talia iactantem circumstetit aurea mater
Se Venerem confessa almo et sic edidit ore:
«Nate, animo pone hanc curam et meliora capesse
Signa deum gaudensque bonis succede futuris.
Nunc tibi parta quies, nunc meta extrema laborum,
Nunc tandem optatam componunt saecula pacem.
Nec flammam ad caelos perlatam e vertice carae
Coniugis horresce; at constantem dirige mentem.
Namque erit illa, tuum celebri quae sanguine nomen
Troianosque auctura duces ad sidera mittat;
Quae tibi magnanimos sublimi prole nepotes
Conferet, altisonis qui totum laudibus orbem
Complebunt actisque suis, quos gloria summo
Oceanum transgressa ingens aequabit Olympo;
Quos tandem post innumera atque illustria rerum
Gesta deos factura vehet super aethera virtus.
Hanc flammam ventura tuae praeconia gentis
Designant; hoc Omnipotens e culmine signum
Sidereo dedit ob tantarum munera laudum.
Praeterea sacros Troia ex ardente penates
Ereptos compone nova intra moenia et altos
Infer ad aeternum mansuros tempus honores.
Felices, quos tanta manent! Dehinc pace perenni

Vos ambo gentem Iliacam Tyriamque tenetis.
Cum suprema dies veniet, tum laetus ad altum
Mitteris caelum. Sic stat sententia divum.»
Dixit et inde leves fugiens se vexit in auras.
Aeneas tanto stupefactam numine mentem
Percussus divae peragit mandata parentis.
Inde suos populos aeterna in pace regebant:
Iam paribus Phryges et Tyrii se moribus ultro
Et socia ingenti firmabant pectora amore
Concordique aequas miscebant foedere leges.
Auspiciis certis gentes atque omine fausto
Innocuos soles tranquilla per otia agebant.
His animus studiumque agiles in retia cervos
Cogere sectarique feras et cingere saltus;
Mane novo ductos alii sub aratra iuvencos
Sole cadente reducebant nec furta dolosve;
Horrea gaudebant frumento rupta coloni
Autumnique uvas Baccho donante premebant.
Talibus atque aliis longos virtutibus illi
Implevere dies: lucis pars ultima mensae
Est data, nox somnis; iubar aureus extulerat sol.
Quales tunc mores, quae vita, heu! quanta voluptas!
Non alios, donec Saturnia regna manebant,
Crediderim luxisse dies melioraque fata.
Ascanii postquam iuvenis maturuit aetas,
Regifica virtute nitet fortissimus armis
Et numerum heroum gestis praestantibus auget.
Quem pater emisit Romanam condere gentem
Et regere imperium pacique imponere morem,
Parcere subiectis et debellare superbos.

Protinus est alius bellator victus amore: 905
Nam soror Anna suo victrix denupsit Ïarbae. 906
Rasilis huic summam mordebat fibula vestem, 906*a*
Crinis erat simplex, nodum collectus in unum; 906*b*
Ex umero pendens resonabat eburnea laevo 906*c*
Telorum custos, arcum quoque laeva tenebat. 906*d*
Femina erat cultu talis, quam dicere vere 906*e*
Virgineam in diva, divinam in virgine possis. 906*f*
Iamdudum vidit iamdudumque Africus heros 906*g*
Optavit flaccente genu flammasque voraces 906*h*
Hausit et «o felix, si quem dignabitur» inquit 906*i*
«Ista virum!» Nec plura; probavit et Anna maritum. 906*k*
Dein medium Venus exsultans intravit Olympum 907
Et Iovis est complexa pedes sic ore locuta:
«Omnipotens genitor, qui solus ab aethere summo
Cuncta moves, qui res hominum curasque recenses, 910
Dum Teucros traheret fortuna inimica, recordor,
Spondebas finem aerumnis rebusque salutem.
Nec tua me promissa, pater, sententia fallit;
Namque omnes gaudere sacra sic pace per annos
Viderunt cunctae nullo discrimine partes. 915
Verum ad siderei missurum culmina caeli
Pollicitus magnum Aenean meritumque ferebas
Illaturum astris. Quid nunc sub pectore versas?
Iamque optat matura polos Aeneïa virtus.»
Olli hominum sator atque deum dedit oscula ab alto 920
Pectore verba ferens: «Quantum, Cytherea, potentem
Aeneam Aeneadasque omnes infessus amavi
Et terra et pelago et per tanta pericula vectos,
Nosti, et saepe equidem indolui commotus amore,

Nata, tuo. Nunc stat stabilis sententia menti, 925
Qua ductorem alto Phrygium succedere caelo
Institui, et firma est numeroque inferre deorum
Constat. Quin consortem astris ingentibus addam: 928
Auferat hora duos eadem, nec coniugis umquam 928*a*
Busta suae videat neu sit tumulandus ab illa!» 928*b*
Et suprema seni Aeneae cum coniuge cara 929
Lux aderat. Deus aetheriis descendit ab oris: 930
Tunc, ubi mortales coeperunt exuere artus, 930*a*
Parte sui meliore vigent superique videntur 930*b*
Protinus: augusta fiunt gravitate verendi. 930*c*
Quos pater omnipotens inter cava nubila raptos 930*d*
Quadriiugo curru radiantibus intulit astris; 930*e*
Indigetes dicit templisque imponit honores: 931*a*
Cura deum di sunt et, qui coluere, coluntur. 931*b* ⊗